

รายงานการวิจัย

การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในจังหวัดเพชรบูรณ์

Conducting the Account of Community Enterprise Processed and Food Products in Phetchabun Province

ไพโรจน์ พรเจริญ

สาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2559

รหัสโครงการ PCRU_2559_L032

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในจังหวัดเพชรบูรณ์

Conducting the Account of Community Enterprise Processed and Food Products in Phetchabun Province

ไพโรจน์ พรเจริญ

สาขาการบัญชี

คณะวิทยาการจัดการ

ทุนอุดหนุนโดย งบประมาณแผ่นดินที่พิจารณาจากคณะกรรมการบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัย

ราชภัฏเพชรบูรณ์โดยผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการ

วิจัยแห่งชาติ

ประจำปีงบประมาณ 2559

สันปกรายงานการวิจัย

รายงานวิจัย การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร
ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ไพโรจน์ พรเจริญ ปี พ.ศ. 2559

(ก)

ชื่องานวิจัย

การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร
ในจังหวัดเพชรบูรณ์

Conducting the Account of Community Enterprise Processed
And Food Products

ผู้วิจัย

นายไพโรจน์ พรเจริญ

สาขาวิชา

การบัญชี

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 2560

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้นำเสนอการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติ และสภาพของการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล 2) สร้างเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลจากกรอบแนวคิด และการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง 3) การวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัย ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(ข)

บทคัดย่อ (ต่อ)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 165 แห่ง ตามข้อมูลที่ได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558

ผลลัพธ์ของงานวิจัยนี้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีประสบการณ์ด้านการจัดทำบัญชีเฉลี่ย 1-5 ปี มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม 1 ครั้ง/ปี วิสาหกิจชุมชนมีสมาชิกจำนวน 1-10 คน มีทุนจดทะเบียนอยู่ระหว่าง 10,000-50,000 บาท แนวทางปฏิบัติในการจัดทำบัญชี พบว่าโดยส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชน มีการจัดทำบัญชี สมุดบัญชี และเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีที่ใช้ คือ สมุดเงินสดรับ-จ่าย ทะเบียนสมาชิก และหุ้น และทะเบียนคุมวัตถุดิบ สมุดบัญชีย่อยลูกหนี้ ออกใบเสร็จรับเงิน และทะเบียนคุมสินค้า มีการจัดทำบัญชีด้วยมือ วิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย ทุกครั้งเมื่อเกิดรายรับและทุกครั้งเมื่อเกิดรายจ่ายจำนวน 165 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 100 มีการจัดทำสรุปยอดบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกสิ้นเดือนมีจำนวน 100 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 60.60 การจัดทำงบการเงินโดยส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำงบการเงินจำนวน 128 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 77.57 มีการจัดทำงบการเงินทุกปีจำนวน 37 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 22.42 และการนำข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนดำเนินการต่อไปจำนวน 55 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 33.33 การนำข้อมูลประกอบการบริหารงานในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีจำนวน 18 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 10.90 มีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.978

คำสำคัญ : การจัดทำบัญชี วิสาหกิจชุมชน

Abstract

This research presents the accounting of processing community enterprises and food products in Phetchabun Province. The purpose is 1) to study the guidelines and the state of accounting of the processing community and food products. 2) To study barriers and problems in accounting of processing community enterprises and food products.

This research method is divided into 3 steps. 1) Study the related documents and research to obtain the design data, the tools used to store the data. 2) Create the data storage from the conceptual framework. And the study of relevant documents and research as structured questionnaires and interviews. 3) Data analysis. And data processing by computer using statistical program for research. Use descriptive statistics to analyze. The statistics used are Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The results of this research. It was found that most respondents were female between the ages of 31-40 years. Experienced in accounting, 1-5 years experience in training 1 time / year. Enterprise community has 1-10 members with registered capital between. 10,000-50,000 baht Accounting practices It was found by most community enterprises. There are accounting books, accounting books and documents used to record the cash-receipt. Membership and share register And registration of raw materials. Accounts receivable sub accounts Issue receipt And registration Manual accounting Community enterprises have recorded revenue-expenditure accounts. Every time when the income occurs and when the expenses amounted to 165 community enterprises accounted for 100%, there is a summary of the income statement - expenditure at the end of the month is 100 community enterprises accounted for 60.60%. Majority of the financial statements do not contain 128 community enterprises, accounting for 77.57%. The financial statements of 37 community enterprises are held annually, accounting for 22.42%. Accounting for business continuity, 55 community enterprises accounted for 33.33%. There were 18 community enterprises in the management of community enterprises. 10.90%, the level of problems and obstacles in accounting were moderate, average 3.00, standard deviation 0.978.

Keywords: accounting Community enterprise

(ง)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยคำแนะนำต่าง ๆ จากคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และความร่วมมือช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคลากรหลายฝ่าย ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ขอบพระคุณท่านทินกร ธรรมนารถ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ผู้รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัด และผู้รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นอย่างสูงที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา คณะกรรมการบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้พิจารณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้

ไพโรจน์ พรเจริญ

31 มีนาคม 2560

(จ)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูป.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย.....	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน.....	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเงินการบัญชีวิสาหกิจชุมชน.....	11
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีภาษีวิสาหกิจชุมชน.....	13
2.4 ทฤษฎีการบัญชีขั้นต้น.....	18
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28

(จ)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....32
3.1	ขอบเขตประชากร.....32
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....32
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....33
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....34
3.5	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....35
บทที่ 4	ผลการวิจัย.....36
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....36
4.2	ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี.....42
	วิสาหกิจชุมชน
4.3	ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี.....43
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....47
5.1	สรุปผลการวิจัย.....47
5.2	อภิปรายผล.....49
5.3	ข้อเสนอแนะ.....50
บรรณานุกรม.....	52
ภาคผนวก.....	55
ประวัติผู้วิจัย.....	62

(ช)

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1	รูปแบบรายงานเงินสหรับ-จ่าย.....13
2-2	การบันทึกบัญชีตามหลักบัญชี.....26
4-1	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศของผู้จัดทำบัญชี.....36
4-2	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามระดับอายุของผู้จัดทำบัญชี.....37
4-3	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้จัดทำบัญชี.....37
4-4	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามสาขาวิชาของผู้จัดทำบัญชี.....38
4-5	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....38
	ด้านบัญชีของผู้จัดทำบัญชี
4-6	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามจำนวนการฝึกอบรมของผู้จัดทำบัญชี.....39
4-7	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามจำนวนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน.....39
4-8	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามทุนจดทะเบียนของวิสาหกิจชุมชน.....40
4-9	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามการจัดทำบัญชี สมุดบัญชี และ40
	เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
4-10	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเครื่องมือในการจัดทำบัญชี.....41
4-11	แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามอายุการดำเนินงาน.....41
4-12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการ.....43
	จัดทำบัญชีในแต่ละด้าน โดยรวม
4-13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการ.....43
	จัดทำบัญชีด้านความรู้ของผู้จัดทำบัญชีเป็นรายข้อ
4-14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการ.....44
	จัดทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชีเป็นรายข้อ
4-15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการ.....45
	จัดทำบัญชี ด้านความร่วมมือและสนับสนุนเป็นรายข้อ
4-16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการ.....46
	จัดทำบัญชี ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นรายข้อ

(ซ)

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2-1	แสดงขั้นตอนของการบัญชี.....	18
2-2	แสดงบัญชีแยกประเภทแบบ T-Account.....	26
2-3	แสดงวงจรบัญชี (Accounting Cycle).....	28

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) มีเป้าหมายการรวมตัวกันของประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และบรูไน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับคู่ค้า และเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และระดับโลก รวมถึงมีการยกเว้นภาษีสินค้าบางชนิดให้กับประเทศสมาชิก ส่งเสริมให้ภูมิภาคมีความเจริญมั่งคั่ง มั่นคง ประชาชนอยู่ดีกินดี

เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าทุกระดับ จึงได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2558 ซึ่งเศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro Community Enterprise : SMCE) ตามความหมายในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ซึ่งในมาตรา 30 (3) แห่ง พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ และเป็นไปตามความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การฝึกอบรมด้านการจัดการ การบัญชี การภาษีอากร หรือการถ่ายทอดความรู้ หรือเทคโนโลยีด้านการผลิตหรือการตลาด

การบัญชี เป็นศาสตร์และศิลป์ในการวิเคราะห์ การบันทึก รายการค้าที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม ต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกิจการอย่างเป็นระบบ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย และสามารถนำข้อมูลจากการจดบันทึกมาวิเคราะห์ประมวลผลเป็นรายงานในรูปแบบของงบการเงิน เพื่อแสดงถึงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่ง เป็น

เครื่องมือที่สำคัญสำหรับผู้บริหารในการประกอบการตัดสินใจวางแผนในการดำเนินงานของกิจการ และพัฒนาการดำเนินงานให้มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และในเวทีระดับโลก

จังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ในภาคเหนือ และเป็นจังหวัดที่มีแนวเขตติดต่อระหว่างภาคเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ประมาณเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ กันเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 12,668.416 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,917,700 ไร่ ส่วนที่กว้างที่สุดของจังหวัดจากด้านตะวันออกถึงตะวันตก กว้าง 55 กิโลเมตร ส่วนที่ยาวที่สุดวัดจากเหนือสุดถึงใต้สุด ยาว 296 กิโลเมตร สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 114 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยเส้นทางรถยนต์ 346 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 21 ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดเลย ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดลพบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดชัยภูมิ ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก นครสวรรค์ และพิจิตร การปกครองแบ่งออกเป็น 11 อำเภอ 117 ตำบล 1,366 หมู่บ้าน 23 เทศบาล (3 เทศบาลเมือง 20 เทศบาลตำบล) 103 องค์การบริหารส่วนตำบล มีวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้ว 1,601 แห่ง สมาชิก 26,032 ราย เป็นวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จำนวน 165 แห่ง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจัดทำโครงการวิจัย การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ศึกษาถึงแนวปฏิบัติในการจัดทำบัญชี สภาพการจัดทำบัญชี ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านการบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพเพื่อขับเคลื่อนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติ และสภาพของการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ ศึกษาแนวปฏิบัติในการจัดทำบัญชี สภาพของการจัดทำบัญชี ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 165 แห่ง ตามข้อมูลที่ได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 165 แห่ง ตามข้อมูลที่ได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแบบมี

โครงสร้าง (Structure Interview) ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) และใช้การสังเกตการณ์ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.3 การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1.4.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ในการจัดเก็บข้อมูลการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร โดยการเข้าพื้นที่จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

1.4.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

1.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูล สังเคราะห์ วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัย ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การบัญชี หมายถึง ขบวนการในการวิเคราะห์รายการค้า การบันทึกรายการ การจัดหมวดหมู่ การสรุปผล การรายงานผลของการดำเนินกิจการ รวมถึงการแปลความหมายของรายงานผลการดำเนินงาน ที่สามารถบอกถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ ณ ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของ ครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร หมายถึง กิจการของชุมชนที่มีการนำทรัพยากร วัตถุดิบของชุมชนมาแปรรูปเป็นสินค้า และผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทราบถึงสภาพการจัดทำบัญชี ปัญหา อุปสรรค ในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน แปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อหาแนวทางพัฒนาความรู้ความสามารถ ในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งต่อไป

1.6.2 ผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางพัฒนาศักยภาพและความสามารถทางด้านการบัญชีเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ต่อไป

1.6.3 ชุมชนสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนอย่าง สมดุลและยั่งยืนต่อไป

1.6.4 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูป และผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัด เพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และได้พิจารณาเลือก แนวคิด ทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการทำวิจัย คือ

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเงินการบัญชีวิสาหกิจชุมชน
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีภาษีวิสาหกิจชุมชน
- 2.4 ทฤษฎีการบัญชีขั้นต้น
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน จะประกอบไปด้วย ความหมายของวิสาหกิจชุมชน ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน การจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนและการต่ออายุการเป็นวิสาหกิจชุมชน รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การจัดการวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่าย และประโยชน์ที่ได้รับจากการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

2.1.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่กลุ่มคนในชุมชนมาร่วมมือกันทำอะไรบางอย่างที่เกี่ยวกับการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการเรื่องทุน การจัดการตลาด โดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์ แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกัน มากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ไม่

แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เพราะวิสาหกิจชุมชนคือการเน้นการช่วยเหลือกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2552 : 9-10)

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยมีภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย (วิจิต นันทสุวรรณ, 2547 : 28)

วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) คือ “ กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ” (คู่มือภาษีสำหรับวิสาหกิจชุมชน, 2557 : 1)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ให้ความหมายวิสาหกิจชุมชน หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2.1.2 ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

2.1.2.1 ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ

2.1.2.2 ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชนเป็นหลัก

2.1.2.3 ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน

2.1.2.4 มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล

2.1.2.5 มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ

2.1.2.6 มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ

2.1.2.7 มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

2.1.3 การจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน และ การต่ออายุการเป็นวิสาหกิจชุมชน

บุคคลไม่น้อยกว่า 7 คนและไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ยื่นคำขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกับกรมส่งเสริมการเกษตรตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

วิสาหกิจชุมชนใดประสงค์จะดำเนินการต่อให้แจ้งต่อกรมส่งเสริมการเกษตรภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน หากไม่แจ้งความประสงค์ดังกล่าวเป็นเวลา 2 ปีติดต่อกันให้กรมส่งเสริมการเกษตรมีหนังสือเตือนให้วิสาหกิจชุมชนนั้นแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ถ้าไม่มีการแจ้งตามคำเตือนดังกล่าว ให้กรมส่งเสริมการเกษตรถอนชื่อออกจากทะเบียน

2.1.4 รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน

2.1.4.1 บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีโชินติบุคคล

ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีโชินติบุคคล หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อการทำกิจการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์แบ่งปันกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำ

คณะบุคคลที่มีโชินติบุคคล หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อการทำกิจการร่วมกัน โดยไม่มีวัตถุประสงค์แบ่งปันกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำ

2.1.4.2 นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด

ห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนนิติบุคคล หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน โดยหุ้นส่วนทุกคนไม่จำกัดความรับผิดและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน หุ้นส่วนมีทั้งจำกัดความรับผิดและไม่จำกัดความรับผิดและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บริษัทจำกัด หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้นรับผิดในหนี้ต่างๆ ไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนลงทุนและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บริษัทมหาชนจำกัด หมายถึง บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนให้ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุนามความประสงค์เช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ

2.1.5 ระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

จำแนกตามเป้าหมายของผลผลิตของกิจการได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1.5.1 ระดับพื้นฐาน ได้แก่ วิสาหกิจที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการที่จะนำไปใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค มุ่งเน้นการลดรายจ่าย การประหยัดและออม เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างพออยู่พอกิน ทั้งระดับครัวเรือน ชุมชน และระหว่างชุมชน วิสาหกิจชุมชนพื้นฐานเป็นการประกอบการในระดับการผลิต การแปรรูปและการดำเนินการ ต่างๆ เพื่อกิน เพื่อใช้ในครอบครัว ในชุมชน และตอบสนองความ จำเป็นขั้นพื้นฐานของครัวเรือน ชุมชนให้ พออยู่พอกิน เน้นการผลิต เพื่อทดแทนการซื้อจากภายนอก เป็นการ ลดรายจ่าย พึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาภายนอกให้มากที่สุด ถ้ามุ่งแต่เพียงการเพิ่มรายได้ โดยไม่มีการลดรายจ่ายจะเกิดปัญหาหนี้สินตามมา ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน จะต้องอาศัยกลุ่ม ผู้นำ และกระบวนการกลุ่ม โครงสร้างการบริหารองค์กร กฎ ระเบียบ กติกา เงื่อนไขการกำหนดทิศทางและแผนพัฒนา การมีส่วนร่วม ความรู้/อาชีพตามประเภทของกิจการบัญชี การบริหารทุนสร้างเครือข่าย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดับชุมชน ในเรื่อง ข้อมูล ข่าวสาร วัตถุดิบ การกระจายสินค้า และการตลาด ซึ่งวิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นกิจกรรมที่เกิดจากฐานทรัพยากรในชุมชนมีการผลิตขั้นพื้นฐานให้เพียงพอกับความต้องการของคนในชุมชน มุ่งให้เกิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สามารถจัดการหนี้สินได้แผนวิสาหกิจชุมชน หรือกิจการของวิสาหกิจชุมชน ควรสอดคล้องกับแผนชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน

2.1.5.2 ระดับพัฒนา ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการเพื่อการลดรายจ่าย และมีส่วนเหลือสามารถนำไปแบ่งปัน แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายให้เกิดรายได้เพิ่ม หรือมีทุนเพิ่มในการประกอบการอันนำไปสู่การ อยู่ดีกินดี ของครัวเรือน ชุมชนและระหว่างชุมชน การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพื้นฐานให้เป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นก้าวหน้าควรดำเนินการดังนี้

ให้ความรู้ด้านการผลิตและบริการขั้นก้าวหน้า การผลิตสินค้า/บริการ ที่ได้คุณภาพ/มาตรฐานให้ความรู้ด้านการประกอบการ บัญชีธุรกิจ วิเคราะห์ความเสี่ยง แผนธุรกิจ แผนการเงิน การตลาด พัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ การขยายช่องทางการตลาด วิจัยและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา การเชื่อมโยงเข้าถึงแหล่งทุน

2.1.6 การจัดการวิสาหกิจชุมชน

การจัดการฝึกอบรมเรื่องเฉพาะต่างๆ สามารถทำได้ระหว่างหรือหลังการทำแผนแม่บทการเรียนรู้ควรเปิดกว้างให้คนมาร่วมมากที่สุด ซึ่งไม่ได้แปลว่าทุกคนจะต้องมาร่วมทำ แต่ให้ได้เรียนรู้เข้าใจและร่วมบริบท เช่น การทำของใช้ แชมพู ปุ๋ยชีวภาพ ฯลฯ ควรมีวิสาหกรรในประเด็นพื้นฐานต่าง ๆ ทุกตำบลฝึกอบรมผู้นำชุมชนให้เป็นวิทยากรในประเด็นสำคัญอย่างน้อย 5 ประเด็น คือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ ปุ๋ย ฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนให้เข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพจัดการฝึกอบรมในประเด็นเฉพาะต่างที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น บัญชี การผลิต หีบห่อ ฯลฯ

ระดับก้าวหน้า ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการทั้งภาคการผลิตและการบริการ มุ่งการเพิ่มรายได้ไปสู่การขยายการลงทุน ลดการนำเข้า เพื่อการส่งออกของผลิตภัณฑ์ ขยายกิจการ ขณะเดียวกันก็สามารถจัดสรรผลกำไร เพื่อสวัสดิการของชุมชน หรือเพื่อกิจกรรมสาธารณประโยชน์ สร้างความ มั่งมีศรีสุข ของครัวเรือน ชุมชน ขยายไปถึงระหว่างชุมชน และนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขยายต่อไป

2.1.7 วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่าย

ปัจจัยที่ทำให้องค์กรต่างๆ ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ รวมถึงตลอดถึงภาพลักษณ์และชื่อเสียงขององค์กร ซึ่งมีลักษณะเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ แต่มีมูลค่ามากกว่าสินทรัพย์ประเภทที่มองเห็นได้เสียอีก (เช่น ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักร ฯลฯ) สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้เหล่านี้ คือ ทักษะปัญญา (intellectual capital) เพราะสิ่งที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในยุคนี้ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของบุคลากรหรือเกิดจากทุนมนุษย์ (human capital) จากการศึกษาวิจัยของนักวิชาการต่างประเทศพบว่ามูลค่าขององค์กรมากกว่าร้อยละ 85 มาจากสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ภายในองค์กร คือทุนทางปัญญานั้นเองที่ผลักดันให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จมากที่สุด (ผู้จัดการออนไลน์ 24 กันยายน 2546) ดังนั้น การจัดการวิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่ายควรดำเนินการดังนี้

2.1.7.1 วางแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนระหว่างตำบล ในเครือข่ายที่มีอยู่ โดยพิจารณาจากข้อมูล เช่น โรงงานน้ำดื่มหนึ่งโรง โรงงานปุ๋ยชีวภาพหนึ่งโรง โรงงานอาหารสัตว์หนึ่งโรง ควรจะพอเหมาะสำหรับกี่ตำบล ใครควรจะทำกิจกรรมไหน ร่วมหุ้น แบ่งกันทำ ร่วมกันบริโภค

2.1.7.2 วางแผนการร่วมทุนระหว่างตำบล ร่วมแบบไขว้หุ้น แลกเปลี่ยนผลผลิต ผลิตภัณฑ์ สร้างเครือข่าย และพัฒนาเป็น cluster ระหว่างตำบล และเครือข่ายการจัดการวิสาหกิจชุมชน

2.1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

เมื่อได้มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนแล้วตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 จะทำให้ได้รับประโยชน์ ในด้านเกิดการรวมตัวกันของคนในชุมชนในการประกอบกิจการ ในระดับชุมชนเป็นวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย มีสิทธิ ในการขอรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนความต้องการที่แท้จริงจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชน และมีสิทธิในการได้รับการส่งเสริมหรือการสนับสนุนการพัฒนากิจการตามมาตรการที่ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจัดให้มี คือ วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิ ซึ่งมีการประกอบ กิจการอย่างครบวงจร ทำให้วิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้แล้วได้มีการพัฒนาที่ สูงขึ้น วิสาหกิจชุมชนประสงค์จะรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือดำเนินการจัดตั้งเป็น องค์กรธุรกิจใด ๆ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ และมีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับเงินทุน การจัดการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และ เป็นไปตามความต้องการของวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งแก้ไขกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่อุปสรรคต่อการ ดำเนินงานและนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้และพร้อมสำหรับการพัฒนา เพื่อที่จะแข่งขันทางการค้าในอนาคต

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเงินการบัญชีวิสาหกิจชุมชน

ความหมายของคำว่าบัญชี

การบัญชี หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานด้านเอกสาร สมุดบัญชี และทะเบียนต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร และกิจกรรมเหล่านั้นมักจะเกี่ยวข้องกับตัวเลข ทางการเงินขององค์กร ซึ่งหน่วยงานทางการเงินจะต้องนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นไปบันทึกไว้เป็น หลักฐาน โดยมีการจำแนกแจกแจงและจัดหมวดหมู่ให้ถูกต้อง โดยอาศัยวิธีการและหลักการที่ถูกต้อง ในการประมวลผล เพื่อให้ได้งบการเงินและรายงานทางการเงินต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อฝ่าย บริหารขององค์กรและสาธารณชนโดยทั่วไป

ประเภทของการบัญชี ในองค์การสมัยใหม่ควรมี 6 ระบบบัญชีหลัก ที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ระบบบัญชีทั่วไป (General Accounting)
- 2) ระบบบัญชีเพื่อบริหาร (Management Accounting)
- 3) ระบบบัญชีต้นทุน (Cost Accounting)
- 4) ระบบบัญชีงบประมาณ

- 5) ระบบการตรวจสอบบัญชี (Auditing)
- 6) ระบบบัญชีแบบศูนย์ต้นทุน ศูนย์กำไร (Profit Center – Cost Center)

2.2.1 หน้าที่สำคัญของการบัญชี

เรื่องการบัญชีนั้นนักบริหารส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเชิงรับมากกว่าเชิงรุก กล่าวคือ ไม่ทราบว่าจะบริหารการบัญชีอย่างไรจึงจะถูกต้อง จึงต้องได้แต่รอคอยการรายงานจากหน่วยงานการบัญชีอย่างเดียว

หน้าที่หลักของการบัญชี ประกอบด้วย

- 1) จัดทำการเงินและการบัญชีให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อนำเสนอต่อผู้ถือหุ้นและหน่วยงานราชการ
- 2) รวบรวมเอกสารและหลักฐานที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบ
- 3) แปลงเอกสารและหลักฐานที่เกิดขึ้นตามข้อเท็จจริงให้แสดงออกมาในรูปของการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองกันโดยทั่วไป
- 4) ออกแบบระบบบัญชีให้สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรมทางเศรษฐกิจขององค์กร
- 5) นำเสนอข้อมูลและข่าวสารทางการบัญชี
- 6) จัดทำบทวิเคราะห์ในแง่มุมต่าง ๆ จากตัวเลขที่ประมวลผลได้
- 7) นำเสนอกรอบแนวคิดในการพัฒนาองค์กรโดยบูรณาการ
- 8) วิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงิน ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน
- 9) ทำการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขขององค์กรกับองค์กรอื่น ๆ
- 10) วิเคราะห์และศึกษาความเป็นไปของโครงการลงทุนใหม่

2.2.2 หน้าที่รองของการบัญชี

- 1) ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกองค์กร
- 2) ช่วยวิเคราะห์ศึกษาและชี้แจง ข้อสงสัยในบางประเด็น
- 3) ช่วยส่งเสริมองค์ความรู้ทางการบัญชีและการบริหารการเงินให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรภายในองค์กร
- 4) ทำการประสานงานกับหน่วยต่าง ๆ ภายในองค์กร
- 5) ทำหน้าที่พัฒนาระบบบัญชีขององค์กรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

6) ช่วยงานด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหารระดับสูง
(<http://acc2009-prapaporn.blogspot.com/>)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีภาษีวิสาหกิจชุมชน

2.3.1 การจัดการรายงานเงินสตรับ-จ่าย

วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบการในรูปของ ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล และมีได้เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม หากมีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8) แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่ต้องจัดการรายงานเงินสตรับ-จ่าย ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ ฉบับที่ 161 ลงวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2549

ตารางที่ 2-1 รูปแบบรายงานเงินสตรับ-จ่าย

รายงานเงินสตรับ-จ่าย

ชื่อผู้ประกอบการ..... เลขประจำตัวประชาชน.....

ชื่อสถานประกอบการ.....เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร.....

วัน/เดือน/ปี	รายการ	รายรับ (บาท)		รายจ่าย (บาท)				หมายเหตุ
				ซื้อสินค้า		ค่าใช้จ่ย อื่นๆ		

คำอธิบาย รายงานเงินสตรับ-จ่าย

1. ช่อง “วัน/เดือน/ปี” ใช้บันทึกวันที่ เดือน และปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงินและจ่ายเงิน
2. ช่อง “รายการ” ใช้บันทึกรายละเอียดของรายการรับเงิน และจ่ายเงิน เช่น ขายสินค้า ค่าซื้อสินค้า ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ เงินเดือน เป็นต้น
3. ช่อง “รายรับ” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่ได้รับเข้ามาตามรายละเอียดในช่องรายการ
4. ช่อง “รายจ่าย” เป็นการซื้อสินค้า ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่จ่ายในการซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการ

5. ช่อง “รายจ่าย” เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการ
6. กรณีขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ หรือซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ ให้บันทึกในวันที่ได้รับชำระหรือวันที่จ่ายค่าสินค้านั้น โดยอธิบายเพิ่มเติมในช่องหมายเหตุ

หมายเหตุ : รายงานเงินสดรับ-จ่าย นี้ หมายถึง บัญชีหรือรายงานแสดงรายได้และรายจ่าย

สำนักวิชาการแผนภาษี กลุ่มบริหารการเสียภาษีธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก

2.3.2 วิธีการจัดทำรายงานเงินสดรับ-จ่าย

1. การจัดทำรายงานเงินสดรับ-จ่าย จะต้องมีการและข้อความอย่างน้อยตามแบบที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนด ซึ่งผู้ประกอบการสามารถเพิ่มช่องรายการให้เหมาะสมกับสภาพของกิจการได้

2. ต้องจัดทำรายงานเงินสดรับ-จ่าย เป็นภาษาไทย ถ้าทำเป็นภาษาต่างประเทศให้มีภาษาไทยกำกับ

3. ต้องลงรายการในรายงานเงินสดรับ-จ่าย ภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่มีรายได้หรือรายจ่าย

4. รายการที่นำมาลงในรายงานเงินสดรับ-จ่าย

- 1) ต้องมีเอกสารประกอบการลงรายงาน เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษี ฯลฯ

- 2) การลงรายการรายรับและรายจ่ายให้ลงเป็นยอดรวมของแต่ละวันทำการ โดยมีเอกสารประกอบรายรับ และรายจ่ายดังกล่าว หรือสามารถลงรายการรายรับและรายจ่ายโดยลงรายละเอียดรายการของรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้น ก็สามารถทำได้เช่นกัน

- 3) รายจ่ายที่นำมาลงในรายงานเงินสดรับ-จ่าย ต้องเป็นรายจ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบกิจการ

- 4) สำหรับภาษีซื้อที่เกิดจากรายจ่ายนั้น สามารถนำมาลงเป็นต้นทุนของสินค้าหรือค่าใช้จ่ายได้ ทั้งจำนวน เนื่องจากผู้ประกอบการไม่ได้เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม

- 5) หากมีการขายสินค้า/ให้บริการ ซื้อสินค้า และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นเงินเชื่อ ให้บันทึกรายการในวันที่ได้รับชำระหรือวันที่จ่ายชำระค่าสินค้า/บริการนั้น โดยอธิบายเพิ่มเติมในช่องหมายเหตุ

5. ให้สรุปยอดรายรับและรายจ่ายเป็นรายเดือนเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2.3.3 การลงรายงานเงินสดรับ-จ่ายของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนสามารถลงรายการในรายงานเงินสดรับ-จ่าย ได้ 2 วิธี คือ

1. ลงรายการในรายงานเงินสดรับ-จ่าย เป็นยอดรวมของแต่ละวันทำการ
2. ลงรายการในรายงานเงินสดรับ-จ่าย โดยลงรายละเอียดของรายการรายรับและรายจ่าย

2.3.4 การปฏิบัติเบื้องต้นเกี่ยวกับการเงินการบัญชีวิสาหกิจชุมชน

ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ย่อมต้องมีรายการเงินเกิดขึ้นใน แต่ละวันมากบ้าง น้อยบ้าง และโดยที่กลุ่มฯ เป็นของสมาชิก ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกเป็นส่วนรวม จึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการปฏิบัติเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการด้านการเงินการบัญชีดังต่อไปนี้

1. การมอบหมายหน้าที่ด้านการเงินการบัญชี

กลุ่มฯ ควรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านการเงิน 1 คนและงานด้านบัญชี 1 คนเพื่อเป็นการควบคุมภายในด้านการบัญชีที่ดี

2. การจัดทำเอกสารการรับเงิน

ทุกครั้งที่กลุ่มฯ ได้รับเงินไม่ว่าจะเป็นการรับเงินรายการใดๆ ต้องจัดทำเอกสารการรับเงิน คือใบเสร็จรับเงินจึงกลุ่มฯ และให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อรับเงินด้วยทุกครั้งสำหรับการใช้เอกสารการรับเงินให้ใช้เรียงตามลำดับเลขที่และใช้ต่อเนื่องไปจนกว่าจะหมดเล่มนั้นๆจึงจะขึ้นเล่มใหม่ต่อไป

3. การจัดทำเอกสารการจ่ายเงิน

การจ่ายเงินทุกครั้ง กลุ่มฯ ต้องขอใบเสร็จรับเงินจากผู้ขาย หรือในกรณีผู้รับเงินไม่มีใบเสร็จรับเงิน เช่น การจ่ายค่าพาหนะ ให้ผู้รับเงินจัดทำใบเบิกเงินของกลุ่มฯ โดยระบุรายละเอียดการจ่ายเงิน พร้อมทั้งให้ผู้รับเงินและผู้จ่ายเงินลงลายมือชื่อรับเงินในใบเบิกเงินด้วย

4.กลุ่มฯ ต้องจัดทำบัญชีทุกวันที่มีรายการเงิน

ทุกวันที่มีรายการรับ – จ่ายเงินเกิดขึ้น กลุ่มฯ ต้องนำข้อมูลจากเอกสารการรับ – จ่ายเงิน มาบันทึกไว้ในสมุดบัญชีต่างๆ ให้ครบถ้วน

5.การเก็บรักษาเงิน เอกสารการรับ – จ่ายเงิน และสมุดบัญชี

5.1 กลุ่มควรเก็บรักษาเงินสด ไว้เพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้จ่าย ส่วนที่เกินความต้องการ ควรนำฝากธนาคาร การเก็บรักษาควรมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบและเก็บรักษาไว้ในที่มั่นคง ปลอดภัย

5.2 สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร และสมุดบัญชี ต้องเก็บรักษาไว้ในที่มั่นคง ปลอดภัย

2.3.5 ระบบบัญชีสหกรณ์ชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย สมุดบัญชี 10 เล่ม ดังนี้

2.3.5.1 สมุดเงินสด ใช้สำหรับบันทึกรายการรับ – จ่ายที่เป็นเงินสด เพื่อให้ทราบรายรับรายจ่ายและเงินสดคงเหลือประจำวัน โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1) ด้านรับ ใช้บันทึกรายการรับเงินโดยแบ่งการรับเงินเป็นช่องย่อยๆ ตามประเภทการรับเงิน ได้แก่ ค่าสมัครสมาชิก ค่าหุ้น รับชำระหนี้เงินให้กู้ยืม รับชำระดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับเงิน ค่าขายสินค้า รับชำระหนี้ค่าสินค้าจากการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ รับฝากเงิน เป็นต้น

2) ด้านจ่าย ใช้บันทึกรายการจ่ายเงินโดยแบ่งการจ่ายเงินเป็นช่องย่อยๆ ตามประเภทการจ่ายเงิน ได้แก่ จ่ายเงินให้กู้ยืม ซื้อสินค้า ต้นทุน ถอนเงินฝาก เป็นต้น

ต้นทุน หมายถึง รายจ่ายที่จ่ายไปเพื่อลงทุนในการผลิต ประกอบด้วยซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการผลิต

ซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ การซื้อวัตถุดิบต่างๆ มาเพื่อทำการแปรรูปหรือผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งวัตถุดิบที่ซื้อนั้นจะแตกต่างกันไปตามแต่ว่ากลุ่มฯ ทำการผลิตสิ่งใด

2.3.5.2 สมุดบันทึกรายการทั่วไป รายการค้าบางประเภทที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก และไม่สามารถที่นำไปบันทึกในสมุดรายวันเฉพาะเล่มใดเล่มหนึ่งได้ก็จะนำมาบันทึกไว้ในสมุดรายการทั่วไปรายการเหล่านี้ได้แก่

1) รายการรับคืนสินค้าที่ขายเป็นเงินเชื่อ และให้ส่วนลดกรณีที่ไม่มีสมุดรายวันรับคืนและส่วนลด

2) รายการส่งคืนสินค้าที่ซื้อเป็นเงินเชื่อและได้รับส่วนลดกรณีที่ไม่มีสมุดรายวันส่งคืนและส่วนลด

3) รายวันซื้อขายสินทรัพย์เป็นเงินเชื่อ

4) รายการซื้อขายสินทรัพย์และรับจ่ายเป็นตั๋วเงิน

5) รายการเบิกสินค้าไปใช้ส่วนตัว

6) รายการปรับปรุงบัญชี และเปิดบัญชี เป็นต้น

2.3.5.3 สมุดบันทึกต้นทุนกำไร ใช้สำหรับบันทึกรายการขายสินค้าที่ผลิตได้และต้นทุนการผลิตสินค้า เพื่อคำนวณหาผลกำไรจากการผลิตสินค้าแต่ละครั้ง

2.3.5.4 สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป เป็นสมุดที่รวบรวมหรือคุมยอดของบัญชีแยกประเภททุกบัญชี ซึ่งใช้บันทึกในการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ (ทุน) ต่อจากการบันทึกลงในสมุดรายวันทั่วไป ได้แก่ บัญชีแยกประเภทสินทรัพย์ บัญชีแยกประเภทหนี้สินและบัญชีแยกประเภทส่วนของเจ้าของ

2.3.5.5 สมุดบัญชีย่อยลูกหนี้ ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ แยกเป็นรายชื่อลูกหนี้แต่ละราย การรับชำระคืน และยอดคงเหลือ

2.3.5.6 ทะเบียนคุมวัตถุดิบ ใช้สำหรับบันทึกการวัตถุดิบที่ซื้อมา ใช้ไปในการผลิตและปริมาณวัตถุดิบคงเหลือ เพื่อควบคุมวัตถุดิบแต่ละชนิดให้เป็นไปอย่างถูกต้อง

2.3.5.7 ทะเบียนคุมสินค้า ใช้สำหรับบันทึกการที่เกี่ยวกับสินค้าที่ซื้อมาขายหรือสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตได้ จำหน่ายออกไป และปริมาณคงเหลือเพื่อควบคุมสินค้าแต่ละชนิดให้เป็นไปอย่างถูกต้อง

2.3.5.8 ทะเบียนทรัพย์สินถาวร ใช้สำหรับบันทึกการสินทรัพย์ถาวรของกลุ่มฯ ที่ลงทุนซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่สามารถใช้งานได้ยาวนานหลายปี และมีราคาสูง ซึ่งในการที่จะคำนวณกำไรขาดทุนของกลุ่มฯ ต้องคิดค่าใช้จ่ายโดยประมาณขึ้นจากประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สินทรัพย์นั้น แล้วแบ่งออกเป็นปีละเท่าๆ กันตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์ เรียกว่าค่าใช้จ่ายนี้ว่า “ค่าเสื่อมราคา” สำหรับการคำนวณค่าเสื่อมราคา ทำโดยการนำราคาทุนของสินทรัพย์หารด้วยอายุการใช้งานของสินทรัพย์นั้น ผลลัพธ์ได้เท่าใดถือเป็นค่าเสื่อมราคาแต่ละปีตั้งแต่เริ่มซื้อสินทรัพย์จนหมดอายุการใช้งาน แต่ทั้งนี้ในปีแรกที่ซื้อสินทรัพย์ หารเป็นการซื้อระหว่างปีเพื่อความสะดวกในการคำนวณถ้าตั้งแต่วันที่ ซื้อมาถึงวันสิ้นปีทางบัญชี นับระยะเวลาแล้วเกินกว่า 6 เดือน ให้คิด 1 ปี ถ้าต่ำกว่านั้นให้คิดครึ่งปี

2.3.5.9 สมุดบัญชีย่อยเจ้าหนี้ ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดการรับฝากเงิน แยกเป็นรายชื่อสมาชิกผู้ฝากแต่ละราย การถอนเงินฝาก และเงินฝากคงเหลือ รวมทั้งการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากให้สมาชิก

2.3.5.6 ทะเบียนสมาชิกและหุ้น ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกแต่ละคน โดยเรียงลำดับตามเลขทะเบียนสมาชิก

2.3.6 ระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี 3 เล่ม ดังนี้

2.3.6.1 ใบเสร็จรับเงิน ใช้เป็นหลักฐานในการรับเงินทุกประเภท

2.3.6.2 ใบเบิกเงิน ใช้เป็นหลักฐานในการจ่ายเงินทุกประเภทที่ผู้รับเงินไม่มีใบเสร็จรับเงินออกให้กลุ่มฯ

2.3.6.3 ใบขายเชื่อ ใช้เป็นหลักฐานในการขายสินค้า ผลิตผล และผลิตภัณฑ์ เป็นเงินเชื่อให้แก่สมาชิก

2.4 ทฤษฎีการบัญชีขั้นต้น

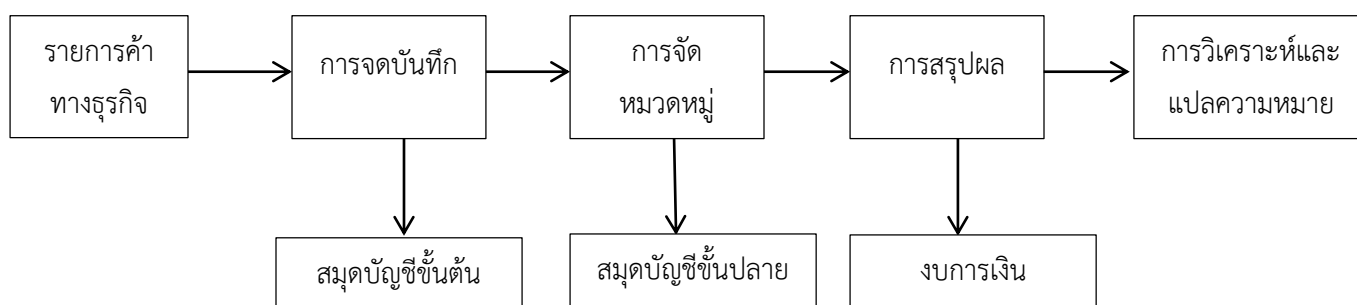
ข้อมูลทางการบัญชีเป็นข้อมูลที่ใช้สื่อสารทางธุรกิจ ด้วยว่าในการดำเนินธุรกิจทุกกิจกรรมมักจะอาศัยข้อมูลทางการบัญชีในการประกอบการตัดสินใจ เพื่อเลือกวิธีการ แนวทางในการบริหารงานให้มีความเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นการบัญชีจึงจำเป็นและมีบทบาทที่สำคัญอย่างมากต่อการดำเนินธุรกิจ

2.4.1 ความหมายของการบัญชี

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountants; AICPA) ได้ให้ความหมายของการบัญชี คือ “การจดบันทึก จำแนก การสรุปผล และการจัดทำรายงานทางการเงิน โดยใช้หน่วยวัดเป็นเงินตรา รวมถึงการแปลความหมายของรายงานการเงินดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง”

สภาวิชาชีพบัญชี (Federation of Accounting Professions) หรือเดิมคือ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โดยคณะกรรมการบัญชีศัพท์ได้อธิบายถึงการบัญชี คือ “ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และสรุปข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปของตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีคือ การให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมของกิจการ”

จากความหมายของการบัญชีสามารถสรุปขั้นตอนของการบัญชีได้ดังนี้

รูปที่ 2-1 แสดงขั้นตอนของการบัญชี

2.4.2 ประเภทของการบัญชี

การบัญชีที่จัดทำในธุรกิจจะมีขอบเขตหรือลักษณะของงานทางการบัญชี และการใช้ข้อมูลทางการบัญชีสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การบัญชีการเงิน และการบัญชีเพื่อการจัดการ

การบัญชีการเงิน (Financial Accounting) เป็นกระบวนการจดบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต โดยมีเอกสารหลักฐานประกอบการลงรายการทางบัญชี จัดหมวดหมู่ สรุปผลในรูปของรายงานทางการเงิน รายงานข้อมูลผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของกิจการที่ผ่านมาในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งผู้ใช้ข้อมูลทางบัญชีส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลภายนอกองค์กร เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้ หน่วยงานราชการ สหภาพแรงงาน เป็นต้น

การบัญชีเพื่อการจัดการ หรือการบัญชีบริหาร (Managerial Accounting or Management Accounting) เป็นกระบวนการต่างทางการบัญชีที่นำมาเก็บรวบรวมข้อมูลในกิจกรรมธุรกิจ ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของธุรกิจ ในเรื่องของ การวางแผนงาน การบริหารจัดการ การควบคุม การประเมินผลงาน และการตัดสินใจ นักบัญชีเป็นฝ่ายสนับสนุนข้อมูลทางการบัญชีในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำงานประมาณ การกำหนดต้นทุนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลงบประมาณกับต้นทุนที่เกิดขึ้น ประกอบการตัดสินใจให้ทันต่อเวลาของการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจบริหารจัดการธุรกิจต่อไป

2.4.3 แม่บทการบัญชี

แม่บทการบัญชี (Framework of Accounting) ได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อวางกรอบแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำและนำเสนองบการเงินให้แก่บุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนได้เสียในธุรกิจต่าง ๆ ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของสภาวิชาชีพ ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แนวคิดพื้นฐานมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

แม่บทการบัญชีฉบับปรับปรุง 2552 มีความเกี่ยวข้องกับงบการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์โดยทั่วไป กำหนดให้ต้องมีการจัดทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อนำเสนอข้อมูลทางการเงินที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงินหลายกลุ่ม โดยงบการเงินเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการรายงานทางการเงินสำหรับงบการเงินที่สมบูรณ์จะประกอบด้วย งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน งบประกอบอื่นๆ รวมถึงคำอธิบายใด ๆ ที่จะช่วยทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สาระสำคัญที่เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานกล่าวโดยสรุปมีดังนี้

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปของงบการเงิน เพื่อต้องการให้ผู้มีส่วนได้เสียต่อธุรกิจ ได้ทราบถึงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงทางการเงินของธุรกิจ เพื่อจะสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อการตัดสินใจดำเนินธุรกิจ ในกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อสมมติ ข้อสมมติเบื้องต้นที่จะต้องคำนึงถึง เพื่อให้ลักษณะของงบการเงินนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้คือ จะต้องยึดตามหลักเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) เพื่อให้มีการจดบันทึกบัญชีรายการที่เป็นรายได้และค่าใช้จ่ายเมื่อมีรายการค้ำนั้นเกิดขึ้น แม้ว่ารายการเหล่านั้นจะมิได้มีการรับหรือจ่ายเงินสดไปจริงในเวลานั้นก็ตาม ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงภาระผูกพันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อันเนื่องมาจากรายได้และค่าใช้จ่ายที่ยังไม่ได้รับเงินสด หรือจ่ายเงินสดไปจริง ณ วันที่เกิดรายการค้ำนั้น

นอกจากนี้จะต้องยึดหลักการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง (Going Concerns) ทั้งนี้เพราะแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำงบการเงินตามแม่บทการบัญชี มีความเหมาะสมกับกิจการที่ต้องการจะดำเนินงานในอนาคตอย่างต่อเนื่อง และต้องการดำรงอยู่ต่อไปเท่านั้น ถ้าต้องการที่จะเลิกกิจการ หรือลดขนาดของกิจการในลักษณะที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องอย่างมีสาระสำคัญแล้ว งบการเงินของกิจการในลักษณะหลังนี้จะต้องจัดทำขึ้นตามเกณฑ์อื่น และต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเลิกกิจการ หรือลดขนาดกิจการไว้ในงบการเงินที่จัดทำด้วย

3. ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน ลักษณะเชิงคุณภาพหมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยจะต้องมีคุณสมบัติหลัก 4 ประการดังนี้

1) ความเข้าใจได้ (Understandability) ผู้ใช้งบการเงินที่มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจของธุรกิจนั้น ๆ รวมถึงมีความตั้งใจในการศึกษาข้อมูลทางการเงินตามสมควร เมื่ออ่านงบการเงินจะต้องเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ที่รายงานในงบการเงินต่าง ๆ ได้ เช่น ถ้าผู้ใช้งบการเงินต้องการทราบความแตกต่างระหว่างกำไรตามเกณฑ์คงค้างกับกำไรตามเกณฑ์เงินสด จะเป็นต้องศึกษางบกระแสเงินสดเพิ่มเติม เพื่อจะได้ทราบถึงความแตกต่างที่เกิดขึ้น

2) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) ข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของผลประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงินได้ การที่จะระบุว่าข้อมูลเช่นไรจึงมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจควรพิจารณาทั้งจาก วิธีการนำเสนอ และความมีนัยสำคัญ ดังนี้

วิธีการนำเสนอข้อมูล

- 1) ข้อมูลในงบการเงินต้องแสดงรายการและตัวเลขอย่างน้อย 2 งวดเปรียบเทียบกัน เพื่อสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต สามารถประเมินเหตุการณ์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้ดียิ่งขึ้น
- 2) ข้อมูลในงบการเงินต้องมีการจัดประเภท ให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ เช่น ในงบดุลถ้าไม่มีการแบ่งสินทรัพย์ และหนี้สิน เป็นหมุนเวียนและไม่หมุนเวียน ก็ไม่สามารถประเมินสภาพคล่องโครงสร้างทางการเงิน และความสามารถในการชำระหนี้ได้
- 3) ต้องมีการแยกรายการพิเศษหรือรายการไม่ปกติออกจากรายการปกติ
- 4) ต้องนำเสนอข้อมูลให้ทันเวลาต่อการตัดสินใจ เพราะถ้านำเสนอข้อมูลล่าช้า ข้อมูลนั้นก็ไม่มีประโยชน์หรือไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ความมีนัยสำคัญ

ความมีนัยสำคัญ จะขึ้นอยู่กับขนาดของรายการหรือขนาดของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นภายใต้สภาพการณ์เฉพาะซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งก็ไม่ได้หมายความว่างบการเงินต้องแสดงข้อมูลที่มีนัยสำคัญเท่านั้น ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ภายหลังงบดุล เช่นบริษัทต้องปิดบัญชีทุกสิ้นปี แต่ต้นปีเกิดเพลิงไหม้โรงงานเสียหาย 10 ล้านบาท กับเสียหาย 5 หมื่นบาท กรณีแรกถือว่ามีนัยสำคัญ กิจการต้องเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินภายใต้หัวข้อ เหตุการณ์ภายหลังวันที่งบดุล เนื่องจากขนาดของความเสียหายมีนัยสำคัญ ส่วนกรณีที่สองกิจการไม่จำเป็นต้องเปิดเผย เพราะขนาดความเสียหายไม่มีนัยสำคัญ อีกตัวอย่าง กิจการตรวจพบต้นปีลืมนับที่ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรของปีที่แล้ว 10 ล้านบาท กรณีดังกล่าวกิจการต้องปรับปรุงรายการนี้เป็นของปีที่แล้ว เนื่องจากขนาดของความผิดพลาดมีนัยสำคัญ ซึ่งหากกิจการไม่ปรับปรุง จะทำให้งบการเงินมีความผิดพลาด เช่นกำไรสูงเกินจริง ซึ่งอาจกระทบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ของผู้ใช้งบการเงิน แต่ถ้าจำนวนเงินน้อยจนไม่มีนัยสำคัญก็ไม่จำเป็นต้องปรับปรุง

ความเชื่อถือได้ (reliability) มีลักษณะอีก 5 ประการ

- 1) การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (faithful representation) การแสดงรายการและเหตุการณ์ทางบัญชี ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับรู้ การวัดมูลค่า และการนำเสนอรายการและเหตุการณ์ทางบัญชี เช่น อาคารและอุปกรณ์ ต้องรับรู้เป็นสินทรัพย์ไม่ใช่รับรู้เป็นค่าใช้จ่าย, ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต้องรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายไม่ใช่รับรู้เป็นสินทรัพย์, เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ เช่นต้องรับรู้และแสดงข้อมูลตามเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจมิใช่รูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว เช่นกิจการต้องรับรู้รถยนต์จากการเช่าซื้อ ตามสัญญาเช่าการเงินเป็นสินทรัพย์

ถึงแม้ว่ากรรมสิทธิ์ในรถยนต์ตามกฎหมายยังไม่ได้โอนมายังผู้เช่า แต่สัญญาเช่าการเงินถือว่าได้มีการโอนส่วนใหญ่ของความเสี่ยงและผลตอบแทนทั้งหมดมายังผู้เช่าตั้งแต่วันทำสัญญาเช่า

2) ความเป็นกลาง (neutrality) การเสนอข้อมูลโดยปราศจากความลำเอียง การเลือกข้อมูล หรือการแสดงข้อมูลในงบการเงินนั้นมีผลทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจตามเจตนาของกิจการ หรือชี้นำผู้ใช้งบการเงินนั่นเอง

3) ความระมัดระวัง (prudence) หากกิจการแสดงสินทรัพย์หรือรายได้ให้ต่ำกว่าความเป็นจริง หรือแสดงหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายให้สูงกว่าความเป็นจริงโดยเจตนา จะทำให้งบการเงินขาดความเป็นกลางและขนาดความน่าเชื่อถือ เช่นการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัญญาจะสูญเกินไป โดยไม่ได้ใช้หลักเกณฑ์การประมาณตามมาตรฐานการบัญชี

4) ความครบถ้วน (completeness) งบการเงินที่เชื่อถือได้ต้องครบถ้วน ภายใต้อำนาจจำกัดความมีนัยสำคัญและต้นทุนในการจัดทำ เช่นถ้าข้อมูลอาจมีความสำคัญ แต่ไม่ถึงกับมีนัยสำคัญก็ควรพิจารณาระหว่างต้นทุนกับประโยชน์ที่ได้รับ ถ้าหากต้นทุนในการจัดทำสูงกว่าประโยชน์ที่ได้รับ กิจการอาจใช้วิธีประมาณอย่างน่าเชื่อถือแทนการจัดหารายละเอียดที่ต้องเสียต้นทุนสูง

5) การแสดงข้อมูลที่ถูกต้องตามควร งบการเงินที่ถูกต้องตามควรและยุติธรรม ต้องเป็นงบการเงินที่แสดงข้อมูลที่มีลักษณะเชิงคุณภาพ และจัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีที่เหมาะสมและการตีความมาตรฐานการบัญชีทุกประเด็น

การเปรียบเทียบกันได้ (comparability)

ข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องสามารถเปรียบเทียบกันได้ การเปรียบเทียบงบการเงินจะมี 2 ลักษณะ คือ เปรียบเทียบงบการเงินของกิจการเดียวกันในต่างงวดกัน กับ เปรียบเทียบงบการเงินของต่างกิจการในงวดเดียวกัน วัตถุประสงค์ของการเปรียบเทียบก็เพื่อประเมินฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน และสามารถคาดคะเนแนวโน้มของฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการในอนาคต

2.4.4 องค์ประกอบของงบการเงิน

องค์ประกอบของงบการเงินเป็นรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีตามลักษณะเชิงเศรษฐกิจซึ่งนำมาจัดประเภทและแสดงไว้ในงบการเงิน โดยสามารถสรุปเบื้องต้นได้ดังนี้

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดฐานะการเงินในงบดุลได้แก่ สินทรัพย์หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ องค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุน

ได้แก่รายได้และค่าใช้จ่าย ส่วนงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินจะสะท้อนถึงองค์ประกอบในงบกำไรขาดทุนและการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในงบดุล

2.4.5 คำนิยามขององค์ประกอบงบการเงิน

สินทรัพย์	1.ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ 2.ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต 3.ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต
หนี้สิน	1.ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ 2.ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต 3.ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ
ส่วนของเจ้าของ	1.ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว
รายได้	1.การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสเข้าหรือ 2.การเพิ่มค่าของสินทรัพย์หรือ 3.การลดลงของหนี้สิน 4.อันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้นทั้งนี้ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

ค่าใช้จ่าย	1.การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแส ออกหรือ 2.การลดค่าของสินทรัพย์หรือ 3.การเพิ่มขึ้นของหนี้สิน 4.อันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของลดลงทั้งนี้ไม่รวมถึงการแบ่งปันส่วน ทุนให้กับผู้ส่วนร่วมในของส่วนเจ้าของ
------------	--

ที่มา : สุชาติเหล่านีดา.หลักการบัญชี 1 .กรุงเทพฯ,สนพ.มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2546

2.4.6 สมการบัญชี (Accounting Equation)

การที่จะบันทึกข้อมูลทางด้านบัญชีนั้นเราต้องเรียนรู้สมการทางบัญชีเสียก่อนจึงจะสามารถบันทึกข้อมูลตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้อย่างถูกต้อง สมการบัญชี หมายถึง การแสดงถึงทรัพยากรของกิจการเชิงเศรษฐกิจที่อยู่ในการดูแลและความคุมของกิจการและมีสิทธิในการครอบครองทั้งหมดที่มีในทรัพยากรนั้นไม่ว่าจะเป็นสินทรัพย์หนี้สินและส่วนของเจ้าของ โดยสมการบัญชีจะแสดงถึงความสัมพันธ์ของสินทรัพย์หนี้สินและส่วนของเจ้าของและหากรายการของธุรกิจกิจการมีการเปลี่ยนแปลงโดยทั่วไปจะมีผลกระทบทั้งสองข้างตัวอย่างการนำเงินมาลงทุนก็จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโดยสินทรัพย์ที่เป็นเงินนั้นเพิ่มขึ้น และส่วนของเจ้าของก็เพิ่มขึ้นด้วยเพราะว่าเงินในส่วนของทุนนั้นเพิ่มขึ้นและหากกู้เงินมาลงทุนก็จะทำให้หนี้สินนั้นเพิ่มขึ้น และสินทรัพย์ของนั้นเพิ่มขึ้นด้วยสำหรับการลงทุนนั้นไม่ว่าจะเป็นที่ดินอาคารหรือว่าอื่นๆก็จะทำให้สินทรัพย์เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกันและอีกด้านก็มีการเพิ่มขึ้นสำหรับสมการบัญชีจะใช้เครื่องหมาย เท่ากับ (=) ในการแบ่งเป็นสองด้านโดยทั้งสองด้านจะมีความเท่ากันเรียกว่าสมการบัญชี หรือ สมการงบดุล

จากงบดุลหรือว่างบแสดงฐานะการเงินแล้วจะประกอบไปด้วยสินทรัพย์หนี้สินและส่วนของเจ้าของ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันคือเมื่อเราได้นำสิ่งที่มีมูลค่ามาอีกฝั่งจะมีมูลค่าตามไปด้วยอย่างเช่นเมื่อเรากู้เงินมาหนี้สินเราเพิ่มขึ้นเราได้เงินสินทรัพย์ของเราเพิ่มขึ้นไปด้วยเช่นกันหาตราขายของได้แล้วได้มาก็ทำให้สินทรัพย์เราเพิ่มและส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้นด้วยจึงเท่ากัน ซึ่งสามารถเขียนในรูปแบบสมการบัญชี (Accounting Equation) ได้ดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)}$$

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสินทรัพย์จะอยู่ด้านซ้ายและเท่ากับหนี้สินและส่วนของเจ้าของอยู่ด้านขวามือจะต้องมีความเท่ากัน หากมีผลกระทบก็จะเป็นการกระทบไปทั้งสองด้านด้วยกัน ยกตัวอย่างกู่เงินจากธนาคารมาลงทุน 500,000 บาท ก็จะทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้นและก็มีสินทรัพย์ที่เป็นเงินเพิ่มขึ้นด้วย ส่วนของเจ้าของนั้นไม่ได้เพิ่ม

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)}$$

$$500,000 = 500,000 + \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)}$$

สมการบัญชีนั้นเนื่องจากการดำเนินการไปนั้นจะมีเหตุการณ์ที่มีรายรับและรายจ่ายเกิดขึ้นกันนั้นจะต้องมีการหักกำไรและขนาดทุนกับรายได้และรายจ่ายที่เกิดของกิจการดังนั้นสมการจึงเป็นดังนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)} + (\text{รายได้} - \text{ค่าใช้จ่าย})$$

2.4.7 หลักบัญชีคู่ (Double-Entry Accounting)

สำหรับหลักการบัญชีคู่ นั้นหมายถึงการบันทึกรายการบัญชีทั้งสองด้าน ด้วยการเดบิตและเครดิตอย่างน้อยสองบัญชีขึ้นไป ด้วยการนำสมการบัญชีมาใช้ในการลงทั้งสองด้านนั้นจะต้องมียอดเท่ากัน แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องมียอดบัญชีที่เท่ากัน

อธิบายด้วยว่าบัญชีคู่ นั้นเป็นการบันทึกบัญชีทั้งสองด้านในด้านเดบิตและด้านเครดิต ดังนั้นจะต้องลงอย่างน้อยสองบัญชีขึ้นไปในการบันทึกการแต่ละครั้งจะมียอดรวมเท่ากันทั้งสองด้านเสมอแต่จำนวนการบันทึกนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเท่ากัน อย่างเช่นจำนวนด้านเดบิต 1 บัญชีแต่อีกด้านคือเครดิต อาจจะ 2 หรือ 3 บัญชีก็ได้หลักการบัญชีคู่ นั้นเป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบันเพราะว่าสามารถนำไปใช้ได้กับธุรกิจทุกขนาดโดยการทำตามเข้าใจนั้นในขั้นต้นนิยมใช้บัญชีแยกประเภทในรูปแบบตัว T เพื่อง่ายและสะดวกในการทำตามเข้าใจการบันทึกได้ง่าย

เดบิตและเครดิตคืออะไร ในระบบบัญชีคู่ นั้นเดบิตเครดิตจะต้องทราบหลักการให้เข้าใจ จึงจะสามารถทำอะไรที่เดบิตอะไรที่เครดิตในการลงบัญชี **เดบิต (Debit)** คือส่วนที่อยู่ด้านซ้าย หรือว่าด้านซ้ายใช้สำหรับบันทึกสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นใช้อักษรย่อ “Dr.”

เครดิต (Credit) คือส่วนที่อยู่ด้านขวาหรือเรียกว่าด้านขวาใช้สำหรับ บันทึกบัญชีหนี้สิน ส่วนของเจ้าของรายได้เพิ่มขึ้นใช้อักษรย่อ “Cr.”

หากเราได้ทำการบันทึกข้อมูลมีผลต่างยอดคงเหลือถ้ามียอดคงเหลือทางด้านเดบิตเรียกว่า “ยอดคงเหลือเดบิต” แต่ถ้ามียอดคงเหลือทางด้านเครดิตหรือมากกว่าเดบิตเรียกว่า “ยอดคงเหลือเครดิต” และโดยทั่วไปแล้วยอดคงเหลือทางสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายมักจะมียอดคงเหลือเดบิตและหนี้สินส่วนของเจ้าของรายได้มียอดคงเหลือทางด้านเครดิต

ตารางที่ 2-2 การบันทึกบัญชีตามหลักบัญชีคู่

	เพิ่ม	ลด
สินทรัพย์	เดบิต/Dr.	เครดิต/Cr.
หนี้สิน	เครดิต/Cr.	เดบิต/Dr.
ส่วนของเจ้าของ	เครดิต/Cr.	เดบิต/Dr.
รายได้	เครดิต/Cr.	เดบิต/Dr.
ค่าใช้จ่าย	เดบิต/Dr.	เครดิต/Cr.

บัญชีที่เราจะใช้เป็นตัวอย่างให้ดูนั้นเป็นบัญชีแยกประเภทแบบ T-Account เพราะว่าเป็นเหมือนรูปตัว T ที่มีหัวแสดงชื่อ และมีสองด้านทั้งด้านเดบิตและด้านเครดิต ถือได้ว่าเป็นบัญชีที่มีความสะดวกและรวดเร็วในการอธิบายจะเป็นรูปตัว T แบบง่ายโดยทั่วไปไม่นิยมใช้

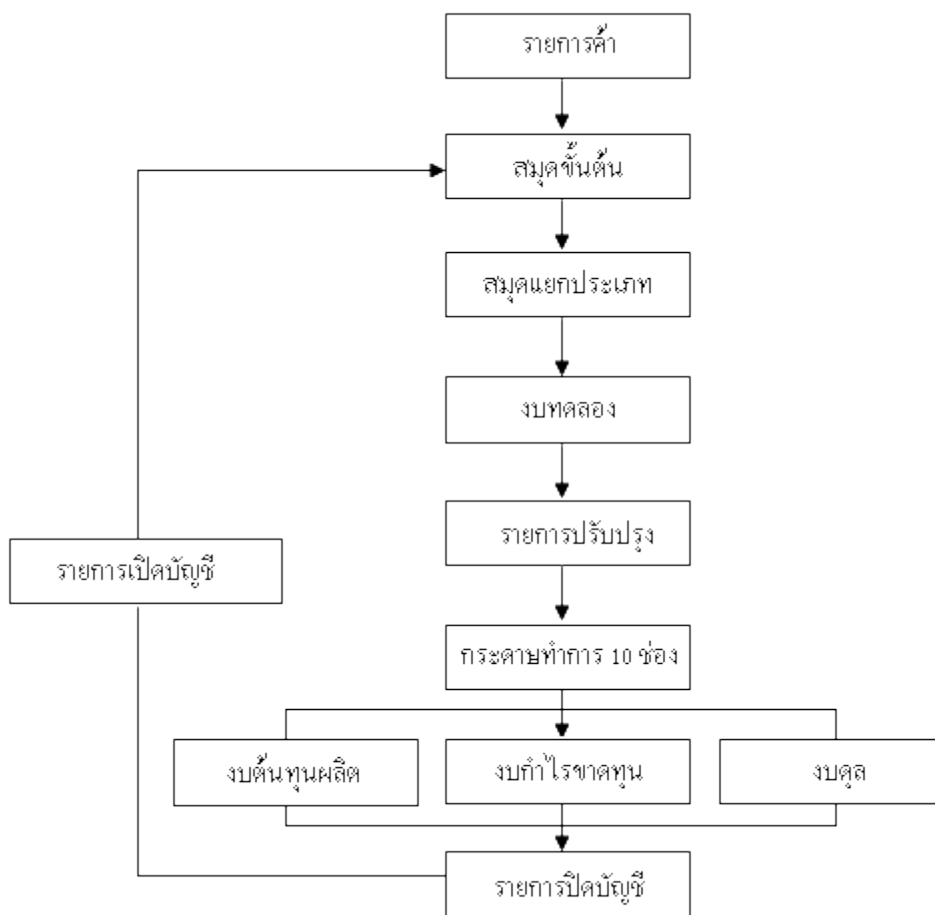
สินทรัพย์		=	หนี้สิน			ส่วนของเจ้าของ	
เพิ่ม	ลด		ลด	เพิ่ม		ลด	เพิ่ม
(เดบิต)	(เครดิต)		(เดบิต)	(เครดิต)		(เดบิต)	(เครดิต)
ค่าใช้จ่าย			รายได้				
เพิ่ม	ลด		ลด	เพิ่ม			
(เดบิต)	(เครดิต)		(เดบิต)	(เครดิต)			

รูปที่ 2-2 แสดงบัญชีแยกประเภทแบบ T-Account

2.4.8 วงจรบัญชี (Accounting Cycle)

วงจรบัญชี (Accounting Cycle) คือ ขั้นตอนทั้งหมดในการทำบัญชี ซึ่งประกอบไปด้วย

- 1) การวิเคราะห์รายการค้า (Transaction Analysis) ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกและเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากของวงจรบัญชี คือการวิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นในกิจการว่ารายการค้าที่เกิดขึ้นส่งผลให้สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของของกิจการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
- 2) การบันทึกรายการลงในสมุดบัญชีขั้นต้น (สมุดรายวัน) (Journalizing Original Entries) เมื่อเราวิเคราะห์รายการค้าได้แล้วว่ารายการค้าที่เกิดขึ้นนั้นทำให้สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของเปลี่ยนแปลงอย่างไรแล้ว หลังจากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์รายการค้ามาบันทึกลงในสมุดบัญชีขั้นต้น (สมุดรายวัน)
- 3) การผ่านรายการจากสมุดบัญชีขั้นต้น (สมุดรายวัน) ไปยังสมุดบัญชีขั้นปลาย (สมุดบัญชีแยกประเภท) (Posting) เป็นการนำรายการค้าที่บันทึกไว้ในสมุดรายวันไปจำแนกแยกแยะบัญชีให้เป็นหมวดหมู่ในสมุดบัญชีแยกประเภทบัญชีต่าง ๆ
- 4) การปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวด (Adjusting Entries) เมื่อถึงวันสิ้นงวดบัญชีของกิจการ หากมีรายการค้าใดที่ได้บันทึกและผ่านรายการแล้วยังไม่ถูกต้อง เราจะต้องมาทำการปรับปรุงรายการ โดยบันทึกการปรับปรุงลงในสมุดรายวันเหมือนรายการค้าที่เกิดขึ้นใหม่แล้วผ่านรายการปรับปรุงไปยังสมุดบัญชีแยกประเภทเหมือนเดิม
- 5) การจัดทำงบการเงิน (Preparing Financial Statement) หลังจากปรับปรุงบัญชีให้ถูกต้องแล้ว ก็จะต้องนำยอดคงเหลือที่ถูกต้องของบัญชีต่าง ๆ มาจัดทำงบการเงิน ซึ่งได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม และงบดุล
- 6) การปิดบัญชี (Closing Entries) หลังจากที่เราปรับปรุงรายการ และจัดทำงบการเงินเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะต้องทำการปิดบัญชีต่าง ๆ ที่จะต้องปิดบัญชีในแต่ละงวดบัญชีในสมุดรายวัน และผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง สำหรับบัญชีที่ไม่ได้ปิด ก็ทำการยกยอดบัญชานั้นไปในงวดบัญชีใหม่ต่อไป

รูปที่ 2-3 แสดงวงจรบัญชี (Accounting Cycle)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไฉไล พงศ์อุดมกุล (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 154 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ F-test (ANOVA) และ MANOVA ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจดบันทึกรายการค้าให้เป็นระเบียบแบบแผน เช่น กิจการมีการจัดเก็บเอกสารที่บันทึกบัญชีแล้วอย่างเหมาะสมและปลอดภัย มีการนำเอกสารไปบันทึกรายการค้าโดยเรียงตามลำดับวันที่ที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่ความรับผิดชอบของผู้ทำบัญชีไว้อย่างรัดกุม และมีการบันทึกบัญชีตามเอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้ เป็นต้น ด้านการแสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน เช่น กิจการได้มีการใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อ

ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการจัดทำงบประมาณเพื่อใช้เปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง และมีการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการพิจารณาจัดหาแหล่งเงินทุนให้เหมาะสมกับแหล่งใช้ไป เป็นต้น ด้านป้องกันการทุจริตและการสูญหายของสินทรัพย์ เช่น กิจการมีการเปรียบเทียบใบนำฝากกับเงินรับประจำวันตามสมุดรับเงินอย่างสม่ำเสมอ มีการสอบทานความถูกต้องของรายการค้าโดยทุกรายการต้องผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ และมีการตรวจนับเงินสดคงเหลือในมือเพื่อเปรียบเทียบกับยอดคงเหลือในบัญชีเงินสด ณ วันสิ้นงวดทุกงวด เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านเป็นแหล่งข้อมูลทางการเงิน เช่น กิจการมีการใช้ข้อมูลทางการเงินที่แสดงถึงความมั่นคงของกิจการเพื่อสร้างขวัญกำลังใจและจูงใจให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ข้อมูลทางการเงินประกอบการพิจารณาขอสินเชื่อจากเจ้าหนี้ต่าง ๆ ของธุรกิจในการขยายโครงการของกิจการในอนาคต และมีการใช้ข้อมูลทางการเงินที่แสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและจูงใจให้เกิดการร่วมลงทุนในกิจการ เป็นต้น ผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีโดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผู้ประกอบการที่มีจำนวนพนักงานและขนาดของสินทรัพย์ต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีโดยรวม ด้านการป้องกันการทุจริตและการสูญหายของสินทรัพย์ และด้านเป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินแตกต่างกัน ผู้ประกอบการที่มีจำนวนทุนจดทะเบียนแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีโดยรวม ด้านการจดบันทึกรายการค้าให้เป็นระเบียบแบบแผน ด้านการแสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน ด้านการป้องกันการทุจริตและการสูญหายของสินทรัพย์ และด้านเป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินแตกต่างกัน ผู้ประกอบการที่มียอดขายต่อปีแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ด้านการปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมายและการคำนวณภาษีแตกต่างกัน ($p < .05$)

มยุรี บุญโต (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีแบบเดิมของธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานีที่ทางกลุ่มปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและสร้างระบบการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมกับธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ กลุ่มแม่บ้านเกาะเทโพ ที่อยู่ 75 หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะเทโพ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานีเป็นกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP โดยกำหนดประเภทของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตทั่วไป การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสำรวจลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การทำไดอะแกรมทางเครือญาติ การจดบันทึกสนามและการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า ระบบบัญชีแบบเดิมของธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานีที่ทางกลุ่มปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน มีการจดบันทึกการรับ-จ่าย จดบันทึกในสมุด เพื่อจัดทำรายงานรับ-จ่าย ส่งหน่วยงาน

ราชการแต่ไม่มีการจัดเก็บเอกสาร ไม่มีการบันทึกต้นทุนเกี่ยวกับวัตถุดิบที่จัดซื้อและกลุ่มธุรกิจชุมชนเคยได้รับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาในเรื่องการจัดทำบัญชี คือ หลายหน่วยงานราชการที่กลุ่มมีภาระต้องเป็นข้อมูลรายรับรายจ่าย จะมีแบบฟอร์มต่างๆ มากมายทำให้กลุ่มมีภาระในการจัดทำบัญชี สมุดที่จัดทำมีหลายเล่มทำความเข้าใจยาก ไม่อย่างทำ เนื่องจากระยะเวลาการอบรมสั้นและไม่ได้ฝึกปฏิบัติการ การให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีใหม่ การให้ความรู้การจัดทำบัญชีต้องใช้ระยะเวลา เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชีต้องทำให้ทางกลุ่มเห็นประโยชน์ในการจัดทำบัญชีก่อน โดยฝึกปฏิบัติการลงบัญชีแบบง่ายและให้ความรู้เกี่ยวกับต้นทุนแบบง่าย ๆ เพื่อคำนวณจุดคุ้มทุน สร้างทัศนคติที่ดีต่อการจดบันทึกข้อมูลด้านการเงิน โดยข้อมูลเกี่ยวข้องกับเงินสดรับ เงินสดจ่าย และเอกสารในการควบคุมสินค้า

สุภาภรณ์ เพ่งพิศ (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาในการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้ความรู้ด้านวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบัญชี ปัญหาในการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชี และศึกษาอิทธิพลของข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลสำนักงานบัญชีและการใช้ความรู้ด้านวิชาชีพบัญชีที่มีต่อปัญหาในการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในกรุงเทพมหานคร จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างสำนักงานบัญชี ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 320 แห่ง ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 30-39 ปี การศึกษาจบระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานด้านบัญชีมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชี ออกแบบงบการเงินและจัดทำรายงานภาษียื่นกรมสรรพากร สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่เป็นคณะบุคคล เปิดดำเนินการมากกว่า 15 ปี ผลการศึกษาการใช้ความรู้ด้านวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบัญชี พบว่า มีการใช้ความรู้ทางด้านการทำบัญชีมากที่สุด ในการจัดทำงบการเงิน ได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบดุล งบกระแสเงินสด เป็นต้น รองลงมาเป็นการใช้ความรู้ด้านวิชาชีพด้านการบัญชีภาษีอากรในการยื่นแบบภาษี เพื่อนำส่งกรมสรรพากร และการใช้ความรู้วิชาชีพด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี ในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ สำหรับปัญหาในการจัดทำบัญชี พบว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีมีปัญหามากที่สุด รองลงมาเป็นปัญหาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำบัญชี และปัญหาความยุ่งยากจากการถูกตรวจสอบการทำบัญชีโดยเจ้าพนักงานกรมสรรพากร นอกจากนี้การศึกษการเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลและสถานประกอบการ พบว่า เพศ และระดับการศึกษามีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำบัญชี ในขณะที่อายุและประสบการณ์การทำงาน ระยะเวลาการเปิดดำเนินงานและจำนวนลูกค้าที่ให้บริการ ไม่มีผลต่อปัญหาในการจัดทำบัญชี การเปรียบเทียบการใช้ความรู้ที่มีผลต่อปัญหาในการจัดทำบัญชี ได้แก่ ด้านการประสานงานกับลูกค้า ด้านการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ด้านการ

ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำบัญชี และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ภูมิศึกษา อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวิธีการศึกษา ดังนี้

- 3.1 ขอบเขตประชากร
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรภายหลังการประกาศ “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548” และประกอบการจริงโดยจำกัดเฉพาะวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 165 แห่ง ตามข้อมูลที่ได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามและสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 - เพศ
 - อายุ
 - ระดับการศึกษา
 - สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
 - ประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชี

- การได้รับการฝึกอบรมความรู้ทางด้านบัญชี

1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

- สมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- ทุนจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
- วิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำบัญชีหรือไม่
- เครื่องมือที่ใช้บันทึกบัญชี
- ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลแนวปฏิบัติ และสภาพของการจัดทำบัญชี

- การบันทึกบัญชีรายรับ
- การบันทึกบัญชีรายจ่าย
- การสรุปยอดบัญชีรายรับ-รายจ่าย
- การจัดทำงบการเงิน
- การใช้ประโยชน์ของข้อมูลทางการเงิน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี

เป็นคำถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับเรื่องปัญหา และอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร แบ่งคำถามได้ 4 ด้านดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคด้านความรู้ของผู้จัดทำบัญชี
2. ปัญหาและอุปสรรคด้านเอกสารและวิธีการทางการเงิน
3. ปัญหาและอุปสรรคด้านความร่วมมือและสนับสนุน
4. ปัญหาและอุปสรรคด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
5. ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนออื่นๆ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บข้อมูลตามลักษณะที่มาของข้อมูลได้ 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ทำการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในจังหวัดเพชรบูรณ์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมจากประชากรไปวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลหาค่าทางสถิติ ดังนี้

3.4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของประชากร จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และจะนำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์ในลักษณะข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

3.4.2 การวัดระดับปัญหาและอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ใช้เกณฑ์การประเมินคะแนนตามแบบของลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale)

ระดับปัญหาและอุปสรรค	น้ำหนักคะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เกณฑ์การประเมินผล ได้กำหนดเกณฑ์แปลผลโดยพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณจึงสามารถแบ่งช่วงคะแนนของระดับความคิดเห็นได้ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00 คะแนน	มีระดับของปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด
3.41 – 4.20 คะแนน	มีระดับของปัญหาและอุปสรรคมาก
2.61 – 3.40 คะแนน	มีระดับของปัญหาและอุปสรรคปานกลาง
1.81 – 2.60 คะแนน	มีระดับของปัญหาและอุปสรรคน้อย
1.00 – 1.80 คะแนน	มีระดับของปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่รวบรวมได้จะทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาเพื่อทราบถึงลักษณะพื้นฐาน สำหรับข้อมูลต่างๆ ดังนี้

$$\% = \frac{f}{n} (100)$$

โดยที่

% คือ ค่าร้อยละ

F คือ ค่าความถี่

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) สำหรับวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา เพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐาน

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

โดยที่

$\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation S.D.) สำหรับวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการกระจายตัวของข้อมูลมีการกระจายมากน้อยเพียงใด ใช้ในการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

โดยที่

S.D. คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง

$\sum fx^2$ คือ ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum fx)^2$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ภูมิศึกษา อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มประชากรที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรตามการประกาศ “พระราชบัญญัติส่งเสริม วิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548” จำนวน 14 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภท แปรรูปและ ผลิตภัณฑ์อาหาร 9 กลุ่ม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทกิจการอื่น 3 กลุ่ม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ได้ ดำเนินกิจการ 2 กลุ่ม โดยเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ทำการตรวจทาน นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล วิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลหาค่าทางสถิติ นำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนออื่นๆ

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4-1 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศของผู้จัดทำบัญชี

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	5	3.03
หญิง	160	96.96
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-1 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน เป็นเพศหญิง จำนวน 160 คนคิดเป็นร้อยละ 96.96 และเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.03

ตารางที่ 4-2 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามระดับอายุของผู้จัดทำบัญชี

ระดับอายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30 ปี	23	13.93
31-40 ปี	70	42.42
41-50 ปี	69	41.81
51-60 ปี	3	1.81
61-70 ปี	0	0
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-2 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน อยู่ระหว่างอายุ 31-40 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 42.42 รองลงมาอายุ 41-50 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 41.81 อายุ 20-30 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.93 และอายุ 51-60 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.81 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-3 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้จัดทำบัญชี

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	12	7.27
มัธยมศึกษา	120	72.72
ปวช.	11	6.66
ปวท./ปวส./อนุปริญญา	5	3.03
ปริญญาตรี	15	9.09
สูงกว่าปริญญาตรี	2	1.21
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-3 พบว่าผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนมีระดับ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 72.72 รองลงมาระดับปริญญาตรีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ระดับปฐมนศึกษา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.27 ระดับ ปวช. จำนวน 11 คน คิด เป็นร้อยละ 6.66 ระดับ ปวท./ปวส./อนุปริญญา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.03 และระดับสูงกว่าปริญญา ตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-4 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามสาขาวิชาของผู้จัดทำบัญชี

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
พาณิชยการ	11	6.66
บัญชี	10	6.06
การตลาด	2	1.21
การจัดการทั่วไป	6	3.63
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	4	2.42
อื่นๆ	132	80.00
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-4 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน สำเร็จการศึกษาในสาขาอื่น ๆ (ระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา สาขาวิชาพาณิชยการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66 สาขาวิชาบัญชี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.06 สาขาวิชาการจัดการทั่วไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.63 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.42 และสาขาวิชาการตลาด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-5 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีของผู้จัดทำบัญชี

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	23	13.93
1-5 ปี	81	49.09
6-10 ปี	58	35.15
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	3	1.81
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-5 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน มีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีอยู่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 81 คนคิดเป็นร้อยละ 49.09 รองลงมาอยู่ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 35.15 น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 23 คน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.93 และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.81 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-6 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามจำนวนการฝึกอบรมของผู้จัดทำบัญชี

จำนวนการฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
1 ครั้ง/ปี	94	56.96
2 ครั้ง/ปี	66	40
3 ครั้ง/ปี	3	1.81
มากกว่า 3 ครั้ง/ปี	2	1.21
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-6 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ได้รับการฝึกอบรมทางด้านการบัญชี 1 ครั้งต่อปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 56.96 รองลงมาได้รับการฝึกอบรมทางด้านการบัญชี 2 ครั้งต่อปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 40 จำนวน 3 ครั้งต่อไปมีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.81 และจำนวนมากกว่า 3 ครั้งต่อปีมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21 ตามลำดับ

4.1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 4-7 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามจำนวนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน

จำนวนสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1-10 คน	74	44.45
11-20 คน	18	11.11
21-30 คน	55	33.33
31-40 คน	18	11.11
มากกว่า 40 คน ขึ้นไป	0	0.00
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-7 พบว่าโดยส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนมีสมาชิกจำนวน 1-10 คน จำนวน 74 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 44.45 รองลงมามีจำนวนสมาชิกจำนวน 21-30 คน จำนวน 55 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 33.33 มีจำนวนสมาชิก 11-20 คน จำนวน 18 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 11.11 และมีจำนวนสมาชิก 31-40 คน จำนวน 18 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 11.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-8 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามทุนจดทะเบียนของวิสาหกิจชุมชน

ทุนจดทะเบียน	จำนวน	ร้อยละ
10,000-50,000 บาท	110	66.66
60,000-100,000 บาท	46	27.87
110,000-150,000 บาท	6	3.63
150,000-1,000,000 บาท	3	1.81
มากกว่า 1 ล้านบาท	0	0.00
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-8 พบว่าโดยส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชน มีทุนจดทะเบียนอยู่ระหว่าง 10,000-50,000 บาท จำนวน 110 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมามีทุนจดทะเบียนระหว่าง 60,000-100,000 บาท จำนวน 46 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 27.87 มีทุนจดทะเบียนระหว่าง 110,000-150,000 บาท จำนวน 6 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 3.63 และมีทุนจดทะเบียนระหว่าง 150,000-1,000,000 บาท จำนวน 3 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 1.81 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-9 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามการจัดทำบัญชี สมุดบัญชี และเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สมุดบัญชี และเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี	จำนวน	ร้อยละ
สมุดเงินสดรับ-จ่าย	165	100.00
สมุดบันทึกบัญชีรายวันทั่วไป	0	0.00
สมุดบันทึกบัญชีต้นทุนกำไร	0	0.00
สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป	0	0.00
ทะเบียนคุมวัตถุดิบ	15	9.09
ทะเบียนคุมสินค้า	1	0.06
ทะเบียนทรัพย์สินถาวร	0	0.00
สมุดบัญชีย่อยลูกหนี้	55	33.33
สมุดบัญชีย่อยเจ้าหนี้	0	00.00
ทะเบียนสมาชิกและหุ้น	165	100
ใบเสร็จรับเงิน	55	33.33
ใบเบิกเงิน	0	0.00

ตารางที่ 4-9 (ต่อ)

สมุดบัญชี และเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี	จำนวน	ร้อยละ
---	-------	--------

ใบขายเชื้อ	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00

จากตารางที่ 4-9 พบว่าโดยส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำบัญชี สมุดบัญชี และเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีได้แก่ สมุดเงินสคริป-จ่าย จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ทะเบียนสมาชิกและหุ้น จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาที่มีการบันทึกสมุดบัญชีย่อย ลูกหนี้ จำนวน 55 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ออกใบเสร็จรับเงิน จำนวน 55 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 33.33 บันทึกทะเบียนคุมวัตถุดิบ จำนวน 15 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 9.09 และบันทึกทะเบียนคุมสินค้าจำนวน 1 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 0.06 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-10 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเครื่องมือในการจัดทำบัญชี

เครื่องมือการจัดทำบัญชี	จำนวน	ร้อยละ
บันทึกด้วยมือ	165	100.00
บันทึกด้วยโปรแกรมการจัดทำบัญชี	0	0
บันทึกด้วยมือและโปรแกรมการจัดทำบัญชี	0	0
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-10 พบว่าโดยส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนจัดทำบัญชีด้วยมือ จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 4-11 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามอายุการดำเนินกิจการ

อายุการดำเนินกิจการ	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	104	63.03
6-10 ปี	58	35.15
11-15 ปี	3	1.81
มากกว่า 15 ปี	0	0.00
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 4-11 พบว่าโดยส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนมีอายุการดำเนินกิจการอยู่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 104 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 63.03 รองลงมาอยู่ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 58 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 35.15 และอยู่ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 3 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 1.81 ตามลำดับ

4.2 ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนของท่านมีการบันทึกบัญชีรายรับอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ วิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกบัญชีรายรับ โดยส่วนใหญ่พบว่า มีการบันทึกบัญชีทุกครั้งเมื่อเกิดรายรับ จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 100

วิสาหกิจชุมชนของท่านมีการบันทึกบัญชีรายจ่าย อย่างไร

จากการสัมภาษณ์ วิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกบัญชีรายจ่าย โดยส่วนใหญ่พบว่า มีการบันทึกบัญชีทุกครั้งเมื่อเกิดรายจ่าย จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 100

วิสาหกิจชุมชนของท่านมีการสรุปยอดบัญชีรายรับ – รายจ่าย อย่างไร

จากการสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชนมีการสรุปยอดบัญชีรายรับ-รายจ่าย โดยส่วนใหญ่พบว่า มีการสรุปยอดรายรับ-รายจ่าย ทุกสิ้นเดือนมีจำนวน 100 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 60.60 รองลงมา สรุปยอดรายรับ-จ่ายทุกปีจำนวน 36 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 21.81 และ สรุปยอดรายรับ-จ่าย ทุก 3 เดือน จำนวน 29 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 17.57

กลุ่มของท่านมีการจัดทำงบการเงินอย่างไรบ้าง

จากการสัมภาษณ์ วิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำงบการเงิน โดยส่วนใหญ่พบว่าไม่มีการจัดทำงบการเงิน จำนวน 128 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 77.57 และจัดงบการเงินทุกปี จำนวน 37 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 22.42

ท่านใช้ประโยชน์ของข้อมูลทางการบัญชี อย่างไรบ้าง

จากการสัมภาษณ์ วิสาหกิจชุมชนมีการนำข้อมูลทางการบัญชีใช้ในประโยชน์ โดยส่วนใหญ่พบว่านำข้อมูลทางการบัญชีใช้ในการวางแผนการทำงานของปีต่อไปมีจำนวน 92 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 55.75 รองลงมานำข้อมูลทางการบัญชีมาเป็นแนวทางการจัดทำบัญชีจำนวน 55 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และนำข้อมูลทางการบัญชีใช้ในการบริหารงานในกลุ่มมีจำนวน 18 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 10.90

4.3 ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี

ตารางที่ 4-12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี

ในแต่ละด้านโดยรวม

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านความรู้ของผู้จัดทำบัญชี	2.93	0.780	ปานกลาง
ด้านเอกสารและวิธีการทางการบัญชี	2.89	0.885	ปานกลาง
ด้านความร่วมมือและสนับสนุน	3.13	0.885	ปานกลาง
ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	3.07	0.917	ปานกลาง
รวม	3.00	0.978	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-12 พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.00 S.D. = 0.978) พิจารณาเป็นรายประเด็นปัญหาพบดังนี้

ด้านความรู้ของผู้จัดทำบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.93 S.D. = 0.780)

ด้านเอกสารและวิธีการทางการบัญชีมีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.89 S.D. = 0.885)

ด้านความร่วมมือและสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.13 S.D. = 0.885)

ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.07 S.D. = 0.917)

ตารางที่ 4-13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านความรู้ของผู้จัดทำบัญชีเป็นรายชื่อ

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับปัญหา
ปัญหาความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย ของวิสาหกิจชุมชน	3.11	0.601	ปานกลาง
การจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543	2.89	0.928	ปานกลาง
การได้รับการอบรมการจัดทำบัญชี อย่างไม่ ต่อเนื่อง	2.89	0.782	ปานกลาง
ปัญหาความรู้ ความเข้าใจ ในวงจรของการ จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน	2.78	0.667	ปานกลาง
ระบบการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน มีความ ชับซ้อน ยุ่งยาก	3.00	1.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-13 พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านความรู้ของผู้จัดทำบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายประเด็นพบว่าในประเด็นปัญหา ความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย ของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.11 S.D.

= 0.601) ประเด็นปัญหาการจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.89 S.D. = 0.928) ประเด็นปัญหาการได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.89 S.D. = 0.782) ประเด็นปัญหาความรู้ ความเข้าใจ ในวงจรของการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.78 S.D. = 0.667) และประเด็นปัญหา ระบบการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนมีความซับซ้อน ยุ่งยาก อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.00 S.D. = 1.000)

ตารางที่ 4-14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้าน เอกสารและวิธีการทางบัญชีเป็นรายชื่อ

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับปัญหา
การตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชี เพื่อความถูกต้องก่อนทุกครั้ง	2.78	0.667	ปานกลาง
เอกสารการรับจ่ายเงินไม่เรียง เลขที่ล่วงหน้า และใช้หลายเล่มในเวลาเดียวกัน	3.00	0.500	ปานกลาง
เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชีของกลุ่มมี ปริมาณมาก	3.22	0.833	ปานกลาง
เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีของกลุ่มไม่ สมบูรณ์	3.00	1.323	ปานกลาง
กลุ่มของท่านมีความซับซ้อนของขั้นตอนใน การอนุมัติการเบิกจ่าย	2.44	0.882	น้อย

จากตารางที่ 4-14 พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้าน เอกสารและวิธีการทางบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายประเด็นปัญหาพบว่าในประเด็น การตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชีเพื่อความถูกต้องก่อนทุกครั้งอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.78 S.D. = 0.667) ประเด็นปัญหาเอกสารการรับจ่ายเงินไม่เรียง เลขที่ล่วงหน้าและใช้หลายเล่มใน เวลาเดียวกันอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.00 S.D. = 0.500) ประเด็นปัญหาเอกสารที่ใช้ในการ บันทึกบัญชีของกลุ่มมีปริมาณมากอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.22 S.D. = 0.833) ประเด็นปัญหา เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีของกลุ่มไม่สมบูรณ์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.00 S.D. = 1.323) และประเด็นปัญหากลุ่มของท่านมีความซับซ้อนของขั้นตอนในการอนุมัติการเบิกจ่ายอยู่ใน ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.44 S.D. = 0.882)

ตารางที่ 4-15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้าน ความร่วมมือและสนับสนุนเป็นรายชื่อ

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับปัญหา
ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการส่งเอกสารเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี	3.22	1.093	ปานกลาง
ไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกของกลุ่มฯ ในการปฏิบัติงานด้านบัญชี	2.78	1.093	ปานกลาง
ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล	3.33	1.581	ปานกลาง
ไม่มีศูนย์ให้คำปรึกษาทางด้านการจัดทำบัญชี	3.56	1.424	มาก
ผู้ตรวจสอบบัญชีไม่ให้คำแนะนำในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องแก่กลุ่มฯ เมื่อพบข้อบกพร่องของการจัดทำบัญชี	2.78	1.093	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-15 พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านความร่วมมือและสนับสนุนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายประเด็นปัญหาพบว่า ในประเด็นไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการส่งเอกสารเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.22 S.D. = 1.093) ประเด็นปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกของกลุ่มฯ ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.78 S.D. = 1.093) ประเด็นปัญหาไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.33 S.D. = 1.581) ประเด็นปัญหาไม่มีศูนย์ให้คำปรึกษาทางด้านการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.56 S.D. = 1.424) และประเด็นปัญหาผู้ตรวจสอบบัญชีไม่ให้คำแนะนำในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องแก่กลุ่มฯ เมื่อพบข้อบกพร่องของการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.78 S.D. = 1.093)

ตารางที่ 4-16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี
ด้านเครื่องที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นรายข้อ

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับปัญหา
กลุ่มของท่านได้จัดทำบัญชีโดย <u>ไม่ใช้</u> โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า และข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชี	3.11	0.928	ปานกลาง
กลุ่มของท่านมีการบันทึกการล่าช้า ไม่เป็นปัจจุบัน	3.22	0.972	ปานกลาง
กลุ่มของท่านไม่มีการเปรียบเทียบข้อมูลทางบัญชีย้อนหลัง	2.89	0.928	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-16 พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านเครื่องที่ใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายประเด็นปัญหาพบว่าในประเด็นกลุ่มของท่านได้จัดทำบัญชีโดยไม่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า และข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.11 S.D. = 0.928) ประเด็นปัญหาของกลุ่มของท่านมีการบันทึกการล่าช้าไม่เป็นปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.22 S.D. = 0.972) และประเด็นปัญหาของกลุ่มของท่านไม่มีการเปรียบเทียบข้อมูลทางบัญชีย้อนหลังอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.89 S.D. = 0.928)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติ และสภาพของการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

5.1.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยพบว่า จำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัย ครั้งนี้มีจำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน โดยแบ่งเป็นเพศหญิง จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 96.96 และเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.03 ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนฯ มีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่างอายุ 31-40 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 42.42 สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 72.72 ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาอื่น ๆ (ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี และมัธยมศึกษา) จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาสาขาวิชาพาณิชยการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66 สาขาวิชาบัญชี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.06 ส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนมีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีอยู่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 81 คนคิดเป็น ร้อยละ 49.09 ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมทางด้านการบัญชี 1 ครั้งต่อปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 56.96

5.1.1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนโดยส่วนใหญ่มีสมาชิกจำนวน 1-10 คน จำนวน 74 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 44.45 มีทุนจดทะเบียนอยู่ระหว่าง 10,000-50,000 บาท จำนวน 110 วิสาหกิจชุมชนคิดเป็นร้อยละ 66.66 วิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำบัญชี สมุดบัญชี และเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีได้แก่ สมุดเงินสดรับ-จ่าย จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ทะเบียนสมาชิกและหุ้น จำนวน 165

วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา มีการบันทึกสมุดบัญชีแยกประเภทนี้ จำนวน 55 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ออกใบเสร็จรับเงิน จำนวน 55 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.33 บันทึกทะเบียนคุมวัตถุดิบ จำนวน 15 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 9.09 และบันทึกทะเบียนคุมสินค้า จำนวน 1 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 0.06 วิสาหกิจชุมชนจัดทำบัญชีด้วยมือ จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 104 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 63.03

5.1.2 ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน

จากการสัมภาษณ์ วิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกบัญชีรายรับโดยส่วนใหญ่พบว่า มีการบันทึกบัญชีทุกครั้งเมื่อเกิดรายรับ จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100 มีการบันทึกบัญชีทุกครั้งเมื่อเกิดรายจ่าย จำนวน 165 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100 มีการสรุปยอดบัญชีรายรับ-รายจ่าย โดยส่วนใหญ่พบว่า มีการสรุปยอดรายรับ-รายจ่าย ทุกสิ้นเดือนมีจำนวน 100 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 60.60 รองลงมาสรุปยอดรายรับ-จ่ายทุกปีจำนวน 36 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 21.81 และสรุปยอดรายรับ-จ่าย ทุก 3 เดือน จำนวน 29 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 17.57 มีการจัดทำงบการเงิน โดยส่วนใหญ่พบว่าไม่มีการจัดทำงบการเงิน จำนวน 128 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 77.57 และจัดงบการเงินทุกปี จำนวน 37 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 22.42 มีการนำข้อมูลทางการบัญชีใช้ในประโยชน์ โดยส่วนใหญ่พบว่านำข้อมูลทางการบัญชีใช้ในการวางแผนการทำงานของปีต่อไปมีจำนวน 92 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 55.75 รองลงมานำข้อมูลทางการบัญชีมาเป็นแนวทางการจัดทำบัญชี จำนวน 55 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และนำข้อมูลทางการบัญชีใช้ในการบริหารงานในกลุ่มมีจำนวน 18 วิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 10.90

5.1.3 ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี

จากการศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนนั้น มีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย = 3.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.978 มีประเด็นปัญหาด้านความร่วมมือและสนับสนุนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ 3.13 รองลงมาเป็นประเด็นปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.07 ประเด็นความรู้ของผู้จัดทำบัญชีมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.93 และประเด็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดด้านเอกสารและวิธีการทางการบัญชีมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.89 กรณีพิจารณาประเด็นย่อยในรายละเอียดประเด็นหลักพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามลำดับลงมา ได้แก่ ไม่มีศูนย์ให้คำปรึกษาทางด้านการจัดทำบัญชีมีค่าเฉลี่ย 3.56 ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลมีค่าเฉลี่ย 3.33 และข้อปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเอกสารเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.22

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่าแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการจัดทำบัญชีแต่ยังไม่มีการเรียนรู้ระบบบัญชี จึงมีเพียงการจดบันทึกบัญชีแบบง่ายๆ โดยใช้สมุดบัญชีและเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีเพียงไม่กี่เล่ม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก่อตั้งขึ้นโดยการรวมกลุ่มของชาวบ้านที่ไม่ได้มีความรู้หรือไม่ได้ศึกษาวิชาทางบัญชี ดังนั้นการจัดทำบัญชีจึงมีลักษณะเหมือนเป็นการเตือนความจำเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย เท่านั้น ส่วนใหญ่จะมุ่งจำหนายได้ในจำนวนเงินเท่าไร มากกว่าการมุ่งหวังที่จะจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามหลักการทางบัญชี

จากผลการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการบันทึกบัญชีด้วยมือทำให้เกิดปัญหาเรื่องความสะดวกในการปฏิบัติงาน ความรวดเร็ว ความถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำ เพราะการบันทึกบัญชีด้วยมือจำเป็นที่จะต้องมีความละเอียดในการจดบันทึก และคำนวณตัวเลข การบันทึกบัญชีในรูปแบบนี้มีความปลอดภัยในการเข้าใช้งานการจัดทำบัญชีค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับการบันทึกบัญชีด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี เพราะไม่สามารถกำหนดรหัสผ่านสำหรับการเข้าใช้งานได้เหมือนกับโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี อีกทั้งในส่วนของการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังทำได้ยาก เนื่องจากจำเป็นที่ต้องค้นหาสมุดบัญชีเล่มที่ต้องการก่อนเพื่อดูข้อมูลที่ต้องการเปรียบเทียบซึ่งแตกต่างจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่สามารถดึงข้อมูลย้อนหลังมาเปรียบเทียบได้ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผลศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ของนางสาววัชรีย์ สันวิวัฒน์ ว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีด้วยระบบมือมากกว่าระบบคอมพิวเตอร์ ปัญหาด้านความร่วมมือและสนับสนุน จากผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาในเรื่องการให้ความร่วมมือของประชาชนกลุ่มในการให้ข้อมูลทางบัญชี และความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มในการจัดทำบัญชี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลเหล่านี้ยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับผลศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) กรณีศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ของ ศิริวรรณ สุ่มเล็ก พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) คือปัญหาทางด้านการร่วมมือและประสานงาน ได้แก่ ความร่วมมือจากผู้ตรวจสอบบัญชีในการให้คำแนะนำการจัดทำบัญชี ความร่วมมือจากผู้บริหารในการให้ข้อมูล ความร่วมมือจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ในส่วนของปัญหาด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญ คือ การมีชื่อบัญชีมากจนเกินไปซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นางสาวยุรี บุญโต ที่ศึกษาการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งพบว่า มีปัญหาในเรื่องการทำบัญชี ซึ่งมีแบบฟอร์มต่างๆ มากมาย รวมทั้ง

สมุดที่จัดทำมีหลายเล่มทำความเข้าใจยาก และทำให้ไม่อยากทำบัญชี ปัญหาด้านความรู้ความสามารถของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในมีปัญหาด้าน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องครบถ้วนสอดคล้องกับการศึกษาของ ชัดดา รัตนานนท์ ที่ศึกษาปัญหาและทางแก้ปัญหาสำหรับระบบบัญชีของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านบัญชี ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นขัดกับแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของนักบัญชีที่จะต้องประกอบด้วยความรู้ จรรยาบรรณ ทักษะความเป็นมืออาชีพ และประสบการณ์ในการทำงาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.3.1 ด้านความรู้ของผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่ถูกต้องแก่ผู้จัดทำบัญชี โดยผู้เชี่ยวชาญ และควรมีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความรู้แก่ผู้จัดทำบัญชีและส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

5.3.2 ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี มีเอกสารและชื่อบัญชีเป็นจำนวนมากทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้จัดทำบัญชี ซึ่งไม่ได้ศึกษาหลักและวิธีการทางบัญชี จนทำให้ผู้จัดทำบัญชีมองว่าเป็นภาระในการจัดทำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะนำเสนอรูปแบบของบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจเพื่อให้ผู้จัดทำบัญชีเข้าใจและบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน

5.3.3 ด้านความร่วมมือและสนับสนุน พบว่าในการจัดทำบัญชียังไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประธานกลุ่มและสมาชิก อีกทั้งยังขาดการประสานงานกับวิสาหกิจชุมชนอื่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักร่วมกันเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจการจัดทำบัญชีแก่ประธานและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเห็นถึงประโยชน์ในการใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อวางแผนการในดำเนินกิจการ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาสู่ระดับสากลต่อไป

5.3.4 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ควรมีการคัดเลือกผู้จัดทำบัญชีที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ให้จัดทำบัญชีด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี หรืออาจจัดส่งผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมในหลักสูตรการบันทึกบัญชีด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

5.3.5 ในการวิจัยครั้งต่อไปเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลหรือผลการประเมินวิสาหกิจชุมชนดีเด่น

เพื่อนำมาเป็นข้อมูลและต้นแบบที่ดีในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ต่อไปให้มีความเหมาะสมและยั่งยืน

บรรณานุกรม

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2555, “คู่มือบัญชีกลุ่มผู้ผลิตหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์”, [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก www.cad.go.th. [สืบค้นเมื่อ มกราคม 2559]

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2555. “วิสาหกิจชุมชน กู้ปรับค่อนเจดีย์” ที่ทำบัญชีอาชีพช่วยสร้าง
องค์กรให้เข้มแข็งอย่างยิ่ง”. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.cad.go.th. [สืบค้นเมื่อ
มกราคม 2559]

กรมส่งเสริมการเกษตร.2548 การฝึกอบรมที่วิทยากรหลักในการถ่ายทอดความรู้ เรื่อง วิสาหกิจ
ชุมชน. เอกสารประกอบการสัมมนา. กรุงเทพมหานคร.

กรมส่งเสริมการเกษตร.2548 วิสาหกิจชุมชน เอกสารประกอบการสัมมนา การฝึกอบรมที่วิทยากร
หลักในการถ่ายทอดความรู้, กรุงเทพมหานคร.

กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2555. “ขั้นตอนการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
www.cpd.go.th. [สืบค้นเมื่อ มกราคม 2559]

คมกฤช อุทะโก. 2549. ผลการนำนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติ : ศึกษากรณี อำเภอเมือง
จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์. 2554. ความรู้ความสามารถของนักบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของ
นักบัญชีธุรกิจ SMEs ในจังหวัดกาฬสินธุ์.งานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
วิทยาเขตกาฬสินธุ์

ชนัญญา สิ้นสิ้น. 2548. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบ
บัญชี

ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับคุณภาพการสอบบัญชี วิทยานิพนธ์บัญชี
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัตตา รัตนานนท์. 2548. ปัญหาและทางแก้ปัญหสำหรับระบบบัญชีของวัดไทยใน
กรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชัยนรินทร์ วีระสถาวณิชและคณะ. “International Education Standards (TES). ใน

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย 1(4) :1: มกราคม, 2548.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ พิทยา ว่องกุล. 2545. วิสาหกิจชุมชน : กลไกเศรษฐกิจฐานราก.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ดวงเดือน สมรัตน์ศักดิ์. 2548. วิสาหกิจชุมชนชนชัยนาท. กรมส่งเสริมการเกษตร
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2549. “โครงการสินเชื่อวิสาหกิจชุมชน”, [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก <http://www.baccbank.com/servies/credit/community.htm>. [สืบค้นเมื่อ
กุมภาพันธ์ 2559]
- ธนศรี กลิ่นมิ่ง. 2537. ปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา เงินประเสริฐศรี. มปป. องค์การสวัสดิการเด็ก การประสานงานระหว่างองค์การของรัฐและ
เอกชน. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เบญจมากรณ์ เทพวิญญูกิจ. 2545 ปัญหาการให้บริการการจัดทำบัญชี ของสำนักงานบัญชีในอำเภอ
เมือง จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประนอม คำผา. 2549. สภาพปัญหาทางด้านการบัญชีของสถานประกอบการประเภทห้างหุ้นส่วน
จำกัด และบริษัทจำกัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. งานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.
- มยุรี บุญโต. 2553. การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี งานวิจัยคณะวิทยาการจัดการ.
การบริหาร. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- รัตนกรณ ศรีพยัคฆ์. 2553. “(Cooperation Technique) เอกสารความรู้ สดร. ลำดับที่ 18/
ปีงบประมาณ
2553” สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, กรุงเทพมหานคร.
วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี 2555, “จังหวัดนครศรีธรรมราช.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<http://th.wikipedia.org/wiki>. [สืบค้นเมื่อ มกราคม 2559]
- วิจิต นันทสุวรรณ. 2547. ชุมชนการชุมชนใหม่ การพัฒนาแบบแผนใหม่ทางเศรษฐกิจและสังคม
ของ
ชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ศศิวิมล ศรีเจริญจักร. 2548. “TOWARD COMPETENT PROFESIONAL ACCOUNTANS
(IEP2)”

บรรณานุกรม (ต่อ)

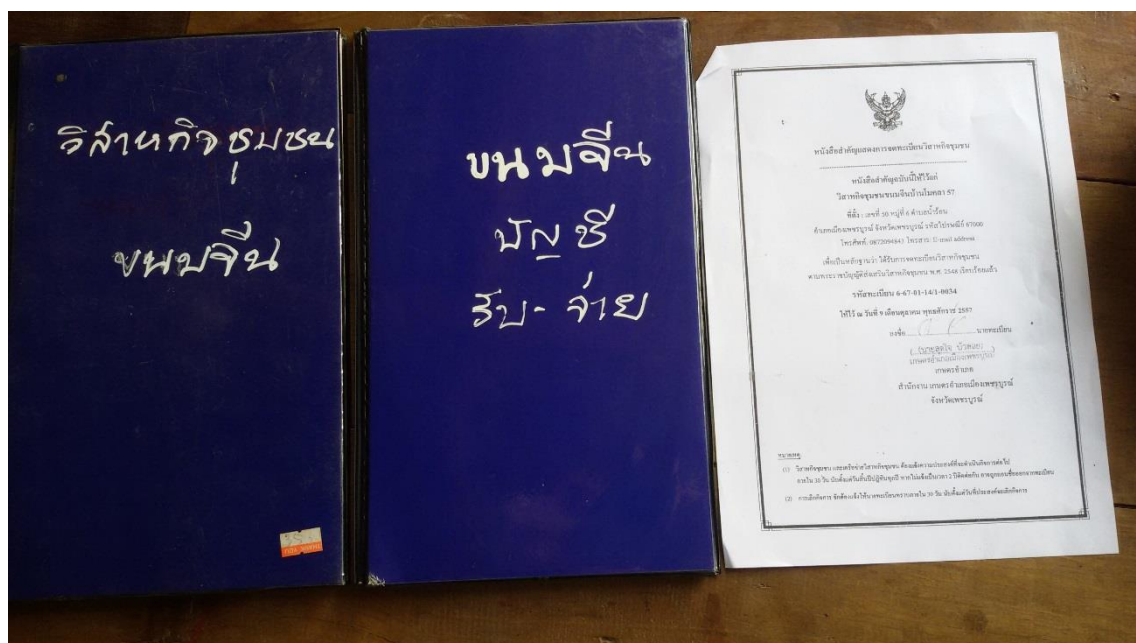
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอนบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก
[http:// www.icaat.com](http://www.icaat.com). [สืบค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 2559]
- ศิริวรรณ สุ่มเล็ก. 2547. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กรณีศึกษา ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบัญชี. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- สุภาภรณ์ เฟื่องพิศ. 2546. ปัญหาในการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในกรุงเทพมหานคร. งานวิจัย. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2548. การให้ความรู้เรื่อง วิสาหกิจชุมชน. สุราษฎร์ธานี : ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2548. วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร:
- กรมส่งเสริมการเกษตร
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2548. สารคดีสั้น วิสาหกิจชุมชน [ซีดี]. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สำนักงานบริการข้อมูลและสารสนเทศ 2555. “วิสาหกิจชุมชน.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
www.idis.ru.ac.th [สืบค้นเมื่อ มกราคม 2559]
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี: 2555. “การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
http://itl.cpd.go.th/petchburi/BODY_25.htm [สืบค้นเมื่อ มกราคม 2559]
- เสรี พงศ์พิศ และสุกัล จันทน์หงษ์ 2548. ข้อความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน. ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร
- วัชร อ้นวิวัฒน์ 2554 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี วิสาหกิจชุมชนในจังหวัด นครศรีธรรมราช

ภาคผนวก

[illegible]

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล

นายไพโรจน์ พรเจริญ

Mr. Phairoj Phorncharoen

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

3650400622377

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

สาขาวิชา การบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

โทรศัพท์ 0963756637

E-mail roj_ph@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

ศศ.บ. (การจัดการทั่วไป)

สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์

บธ.ม. (การบัญชี)

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

การบัญชี การจัดการ การตรวจควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน

การวิจัยทางการบัญชี การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อความยั่งยืนของชุมชน